

Halo! Pridobitniki,
najboljše Vaše investicije so oglašili v dnevniku

Mesečna naročnina
25 Din, za inozem-
stvo 35 Din. Ured-
ništvo: Ljubljana,
Gregorčičeva ul. 23.
Tel.: 2566, int. 3069

GLAS NARODA

Uprava: Gajeva 1.
Telefon 8355. - Ček.
račun: Ljubljana
št. 14.614. Oglaš po
ceniku. Pri večkrat-
nih objavah popust

Današnja številka vsebuje:

Velike državne stranke
Obljuba Sočanov na Oplenju
Pomembna knjiga v Slovenski
krajini
Položaj na trgu za jajca in
perutnino
Nasička afeta

Št. 83

Izhaja vsak dan

V Ljubljani v torek, dne 23. julija 1935

Rokopisov ne vračamo

Leto 1

Vlada in novi politični zakoni

Nadaljevanje govora predsednika vlade v Narodni skupščini

Ko je predsednik vlade zaključil svoja izvajanja o proračunski in davčni politiki vlade, je prešel na pooblastila, ki jih je vlada zahtevala zase in med drugim dejal:

Parlamentarna politična zgodovina uči, da so zlasti po vojni podobna pooblastila vladi — prav pogosta. Po parlamentarni praksi in tudi pravni teoriji ne pomeni takšno delegiranje oblasti nič drugega, kakor da sme vlada v točno določenem vprašanju in v določenem času izdati potrebne ukrepe, med tem ko si parlament še vedno ohrani svojo vrhovno kontrolo. Znana je borba v Zedinjenih državah, znana je tudi borba v Franciji v tem pogledu. V obeh državah pa ni bilo govora o posebnih pooblastilih, pa so jih ogromne mase ljudstva vendar sprejele. Če se je to zgodilo, gospodje, v najbolj demokratičnih državah na svetu, zakaj bi tega ne bilo mogoče tudi v naši državi.

Neki govorniki so očitali vladi, da »že itak ima ta pooblastila za gospodarske zakone. To že lahko damo, ne moremo pa dati pooblastil za politične zakone«. V Franciji, gospodje, je ministrski svet prejšnji mesec dobil pooblastila, naj z uredbami zaščiti frank, včeraj pa ste, gospodje, lahko čitali, kako izgledajo te uredbe. Ti vladni ukrepi nalagajo, kakor je izjavil sam predsednik francoske vlade, hude žrtve vsemu francoskemu narodu. S temi ukrepi so se povečala celo davčna bremena, kar je bila in je najvišja pravica parlamentov. Če je mogel francoski parlament dovoliti svoji vladi taka pooblastila, brez bojazni, da bi s tem napravil »politični samomor«, potem more tudi naš parlamentarizem to mirne vesti storiti. (Splošno odobravanje, tako je!)

Poleg tega pa ne zahtevamo teh pooblastil samo zase, marveč samo taka pooblastila, da skupno z posebnimi odbori narodnega predstavnštva sklenemo tri zakone, s katerimi ne bomo zahtevali od svojega ljudstva nobenih novih davščin, niti mu omejevali njegovih državljanskih svoboščin, marveč nasprotno, da pripravimo zakone, ki bodo bolj ustrezali sedanji želji in sedanjim potrebam našega ljudstva (burno ploskanje pri večini. Vzkliki: Živeli! Tako je!) Sicer pa pridejo te uredbe z zakonsko močjo po njihovi uveljavitvi še vedno pred parlament, da jih narodna skupščina in senat odobri in ratificirata.

Volilni zakon

je pokazal pri preteklih volitvah svojo vrednost, da je ves narod enodušno proti njemu. (Glasovi na levi: O tem smo vsi edini.) To dejstvo mora kraljevska vlada pri svojem delu upoštevati. Da so lahko volitve v narodno skupščino, pa ne zadošča samo volilni zakon. Z njim sta v najtesnejši zvezi tudi zakon o tisku in zakon o shodih, združenjih in posvetih.

Mi smo že uvedli tudi brez teh novih zakonov precejšnji režim za tisk.

Isto velja za zakon o shodih, združenjih in posvetih. V obeh primerih velja sedanji zakon, toda če hočemo dobiti dobro narodno skupščino, je poleg teh novih zakonov potrebno tudi oblikovanje političnih strank. (Dr. Baričević: To pomeni, da sedanja narodna skupščina ni dobra?) Ta skupščina je dobra, toda boljše je več ko dobro. Gospoda na levi se je močno zbal, ker misli, da imam volilni mandat v žepu. Nimam ga,

nikakor ne! Imam samo delovni mandat!

Gospodje, politično borbo ne sme več nositi na svojih ramenih samo politični aparat, da bi se boril za vladne kandidate in proti opoziciji. (Burno ploskanje pri večini.) Bodočo volilno borbo morajo prevzeti v svoje roke na zakonih osnovane

Velike državljanske in politične formacije

(Tako je!) Ustanavljanje teh velikih strank ne ruši državnega in narodnega edinstva, marveč ga samo okrepi in poglobi.

Lani sem se nahajal v Zedinjenih državah Severne Amerike in sem med drugim proučeval vprašanje političnih strank.

Zedinjene države Severne Amerike so sestavljene iz velikega števila raznih narodnosti, plemen, jezikov in veroizpovedi. Na ogromnem ozemlju, ki je večje od vse Evrope, živi sedaj 125 milijonov ljudi. Kaj pa je tam najbolj pospešilo nacionalno in državno edinstvo? To je sistem dveh velikih strank, ki si menja je sledila na oblasti in ki obsegata vse državno ozemlje in imata v svojih vrstah pripadnike vseh ver, vseh profesij in vseh narodnosti. Če bi tega ne bilo v Ameriki, potem bi bil njegov parlamentarizem podoben parlamentarizmu predvojne Avstrije, kjer je imela vsaka narodnost in vsaka pokrajina svoje politične skupine. Z drugimi besedami, tak parlamentarizem bi bil orodje, ki bi gnil državo v propast.

Gospodje! To sem slišal in videl v Ameriki, to pa mi je še bolj potrdilo pravilnost tiste določbe naše ustave, ki pravi, da

»ne more biti združevanja na verski, plemenski ali regionalni osnovi«

(Splošno in dolgotrajno odobravanje.)

Dr. Janko Baričević: Kaj pa pravita gospoda dr. Korošec in dr. Spaho.

Predsednik vlade dr. Stojadinović: Notranji minister g. dr. Korošec in prometni minister g. dr. Spaho popolnoma soglašati s tem, kar tu govorim. (Živahno in dolgotrajno odobravanje.) Predsednik vlade govori v imenu vse kraljevske vlade. Kraljevska vlada je prepričana, da samo velike stranke lahko ustrezajo svojemu namenu in da samo velike stranke lahko koristijo naši državi in našemu narodu. (Splošno odobravanje: Tako je!)

Ko vlada upošteva ustanavljanje velikih političnih strank, ne želi, da bi sama posegala v posel ustanavljanja teh strank. Nikakor ne želimo ustvarjati strank od zgoraj. Prepuščamo ljudstvu samemu, prepuščamo vam političnim možem iz ljudstva, da se tega pošla lotite tako, kakor boste sami smatrali za primerno. Razume se, vse v mejah zakonov. (Dolgotrajno odobravanje.) Tako bo vlada najboljše ustregla svoji nalogi, ki predstavlja v notranji politiki željo za razžiritev osnove, na kateri počiva avtoriteta države, željo za pomiritev in sprostitve in združitvijo vseh konstruktivnih sil ljudstva za dobrobit in napredek kraljevine Jugoslavije. (Živahno odobravanje.)

Za sprejem teh zakonov pa potrebuje kraljevska vlada nekaj časa, predvsem pa je tudi tu potrebno politično premirje v državi. Ni dvoma, da so na žalost med nami elementi, ki si državne konsolidacije ne žele. Ni dvoma, da se najdejo tudi taki elementi, ki skušajo vsako javno manifestacijo izpremeniti v nered. (Tako je!) Toda ogromna večina našega ljudstva, tako tista, ki je zastopana v narodni skupščini, kakor tudi tista, ki je zastopana v opoziciji izven parlamenta, uvideva razloge in koristi od razvoja, ki naj Jugoslavijo popelje v boljšo bodočnost. (Splošno odobravanje tako je!)

Zakoni se morajo spoštovati

Imamo zakone, ki jih je treba izpremeniti in ki jih hočemo izpremeniti, v duhu in po željah ljudstva. Toda, dokler ti zakoni veljajo, in dokler se rednim putem ne izpremenijo, pa jih morajo vsi brez izjeme spoštovati! Avtoriteta oblasti mora obstajati v vsaki državi.

Proračun sprejet z 218 glasovi, proti 1 glas

Udeležba je bila v skupščini pičla -- Kljub utrujenosti sobili poslanci precej bojeviti
Proračun v skupščini je bil sprejet ob napovedani uri

BEOGRAD, 22. julija. b. Danes ob 8.30 se je plenarna seja Narodne skupščine nadaljevala, s podrobno debato o proračunih posameznih ministrstev. Ker mora iti predlog zakona o dvanajstih in v razpravo v senat, je predsednik Narodne skupščine Stevan Čirić javil, da se bo razprava v posrednih končala že nocoj ob 20. ter pozval poslance, da naj bodo v svojih govorih čim krajši. Zato je bila današnja seja permanentna, ter brez opoldanskega odmora. Ker so bili poslanci že od včerajšnjega zasedanja zelo utrujeni, je na današnji seji prisostvovalo komaj tretjina poslancev, tako da je pri glasovanju pri posameznih postavkah bil komaj dosežen kvorum, ki ga zahteva skupščinski poslovnik in je nazadnje opozicija tudi ta kvorum osporovala. Razprava je potekala ves dan zelo burno. Med govorom poslanca Dimitrijevića, ki je govoril o proračunu ministrstva zunanjih del, je moral podpredsednik dr. Markić, ki je ta čas vodil sejo, za nekaj časa sejo prekiniti. Po zopetni otvoritvi se je nemir ponovil.

Bilo je vloženih tudi nekaj interpelacij

na resorna ministrstva, in bila je zahtevana nujnost, ki pa jo je minister financ odбил, vendar pa je bila nujnost predloga poslanca Doševića sprejeta, in sicer pomotoma, ker poslanci niso razumeli stavljene predloga. Nato je govoril nar. poslanec Vukičević, za njim pa poslanec Jurij Dordjević o nasički aferi in je detajliral včerajšnji govor predsednika vlade. Izjavil je, da je manjšina v svoji kritiki zelo objektivna ter vztrajal pri svoji trditvi, da je proračun luksuriozen. Večja debata se je razvila pri ministrstvu prosvete, zlasti glede osnovnega šolstva, za katerega se vse premalo žrtvuje, med tem ko se preveč daje za srednje in visoko šolstvo. Agrarna država ne rabi tako razvitega srednjega in visokega šolstva. Poslanec Stefan Simić predlaga, da bi diplomirani filozofi delali na univerzah v državi, in sicer v dosedanjih univerzitetnih mestih, univerzitet-ska mesta naj bi obsegala samo po fakultet: Beograd tri, Zagreb in Ljubljana pa po dve fakulteti. Pri proračunu vojske in mornarice je poslanec Zarko Tomašević predlagal v imenu kluba skupščinske

večine, da se ta proračun sprejme z aklamacijami in to je bilo tudi sprejeto z burnim odobravanjem. K proračunu ministrstva notranjih del je govoril poslanec Vasilje Trbić. K proračunu finančnega ministrstva pa se je oglašil poslanec Voja Lazić, za njim pa poslanec Kabalin. Predsednik skupščine Stevan Čirić je izjavil, da ga je obvestil predsednik kluba skupščinske večine, da so se poslanci tega kluba odrekli besede in da ima tudi od Jugoslovanskega kluba zagotovilo, da se ne bodo oglašili k besedi njegovih poslancev, ker hoče vsakogar razpravo ob 20. Govorila sta samo še poslanec Baričević in Voja Djordjević, ter z ozirom na poslovnik protestirala proti takšnemu postopanju. Predsednik Stevan Čirić je ponovno opominjal in klical k redu. Med tem je prišel v zbornico predsednik kraljevske vlade dr. Stojadinović, ki je opozarjal na zagrebške dogodke, ki so se dogodili včeraj in danes, ter apeliral na poslance, da je treba postaviti red in mir v državi. Inž. Voja Djordjević je govoril o gospodarskih razmerah in je bil med svojim govorom često prekinjen od večine.

Vreme

v naši državi dne 22. 7. 1935.

K r a j	Baro- meter	Temperatura najnižja najvišja	Pada- vine v m/m
Ljubljana . .	765.0	14 18	0.4
Maribor . .	765.0	14 25	—
Zagreb . .	764.9	18 28	1.0
Beograd . .	763.5	19 33	—
Sarajevo . .	763.2	18 18	—
Skopje . .	760.2	16 37	—
Split . .	757.5	24 34	—
Kotor . .	766.9	22 —	—
Rab	769.6	20 —	—

Najvišje temperature veljajo, razen Ljubljane, za prejšnji dan.

Vremenska napoved

NOVI SAD, 22. julija. Pretežno jasno po vsej državi, mogoče mestoma kratke nevihte. Temperatura se bo zvišala.

DUNAJ, 22. julija. Danes še deževno, jutri malo manj oblačno, nekoliko topleje.

Zakonitost bo vlada čuvala z vsemi sredstvi

Vlada zato ne bo kolebala niti pred najostrejšimi ukrepi, če bo treba ohraniti in očuvati to avtoriteto. (Splošno odobravanje.) To je najbrž treba reči, ravno v sedanji naši na novo uvedeni svobodoumnejši dobi in pa zato, da ne bi bilo razočaranja na kakršnikoli strani.

Delo kraljevske vlade, ki naj sprostijo pomiri in normalizira naše razmere, je naletelo v vseh krajih in v vseh slojih našega ljudstva na popolno razumevanje. Ni dvoma, da bo to rodilo koristi za vse. Discipliniran narod ima pravico, da pričakuje svobode v najširšem obsegu. Če pa te avtodiscipline ne bo, če ne bo pravičnega razumevanja svobode, ki jo je vlada že v izdatni meri dala, pač ne bomo mogli nositi odgovornosti, če proces normaliziranja ne bo krenil v isto smer, in s takim tempom, kakor ga vlada v resnici iskreno želi. Zato pozivam vse tiste, ki sebe nazivajo prijatelje reda in napredka, ki sebe imenujejo prijatelje svobode, naj nas s svojim ravnanjem in zadržanjem podprejo, da bomo lahko krenili kmalu na pot, ki naj Jugoslavijo popelje v lepšo in boljšo bodočnost (splošno odobravanje).

Zbornice se je polastila velika razdraženost, in debata se je nadaljevala v napetem ozračju. Govoril je še predsednik vlade, ki je reagiral na izvajanje poslance Baričevića, nakar se je prešlo na glasovanje in tako je bil proračunski predlog izglasovan z večino 218 glasov proti 1. S tem je bila proračunska razprava zaključena. Proračun gre sedaj v senat in predsednik Cirić je napovedal, da bo prihodnja seja sklicana pismeno.

Politični utrinki

Kakšen bo novi volilni zakon?

Od treh novih političnih zakonov, za katera je dobila vlada pooblastilo, se politična javnost posebno zanima za volilni zakon. Mnenja so sicer deljena, v eni točki pa se strinjajo vsi, da namreč mora novi volilni zakon zopet uvesti tajne volitve, ki jih z novim zakonom torej na vsak način dobimo.

Sicer pa se vodi glavna debata, če naj se voli po okrajih ali po listah. Nekateri hrvatski listi pravijo, da so Hrvati glede tega vprašanja manj zainteresirani, ker bo hrvatski narod kompaktno volil dr. Mačka, pa naj se glasuje po okrajih ali po listah. Nekateri vladni pristaši pa odločno zahtevajo, da smejo tudi po novem volilnem zakonu biti dovoljene samo državne liste, to je liste, ki imajo vsaj v večini okrajev v državi svoje kandidate. Vse kaže, da se tudi ministrski predsednik dr. Milan Stojadinović nagiba na to stran, ker je v svojem nedeljskem govoru v skupščini zagovarjal ustanovitev velikih strank, ki nimajo plemenskega, verskega ali pokrajinskega obeležja.

Ostro pa se je izjavil proti volitvam po okrajih na shodu v Kruševu Ljuba Davidović, ker da volitev po okrajih onemogoča manjšini zastopstvo, Ljuba Davidović pa odločno zahteva, da se manjšini omogoči zastopstvo v skupščini. Zato je za proporcionalni volilni sistem.

Najbolj pa je razburil predlog, da se voli po okrajih, naše »Jutro«, ki pač čuti, da so njegovi ljudje tako dobro zasidrani med narodom, da ne bi dobili niti enega mandata, če bi se volilo po okrajih. Ni izključeno, da bodo baš zaradi tega pristaši dr. Korošca za volilni sistem po okrajih.

Ali bo obnovljena Hrvatska pučka stranka?

V svojem znanem govoru v Splitu je dr. Laza Marković med drugim dejal, da bodo radikali skušali pritegniti v svojo zajednico vsaj eno hrvaško stranko in da bo ta stranka najbrže bivša Hrvatska pučka stranka, ki je bila vedno v dobrih odnosih z dr. Korošcem. Proti temu poskusu je precej ostro nastopil neki g. dr. I. I. v »Obzorju«, ki pravi med drugim: Hrvatska pučka stranka je imela med Hrvati zelo malo pristašev. Leta 1929. je dobila en sam mandat in to samo zaradi ugleda dr. Dulibića in agitacije dalmatinskih frančiškanov. Edini mandat stranke pa je zadržal za sebe Stjepan Barić, ki je tudi po junijskih dogodkih ostal v Koroščevem klubu, čeprav je vodstvo stranke sklenilo, da mora izstopiti. S tem je bila stranka med Hrvati pokopana. Mnogi ugledni pristaši stranke pa so izjavili, da nadaljnji obstoj te stranke katoliški misli bolj škoduje kakor koristi.

Res pa je, da se opaža v zadnjem času med hrvatskimi katoliki živahno gibanje, ki se opira na katoliške verske in kulturne organizacije. Zlasti mladinska organizacija križarskih bratstev, ki so nekaki nasledniki Orlov, kaže veliko živahnost. Toda vse te organizacije so čisto nepolitične in vsi njih člani so se odločno izrekli za dr. Mačka ter tudi na zadnjih volitvah prav krepko pomagali dr. Mačku. Kakor hitro bi se te organizacije ločile od dr. Mačka ali se celo proti njemu izrekle, bi tudi propadle. Sploh pa je obstoj posebne katoliške stranke med Hrvati nemogoč in to spoznavajo tudi mnogi visoki cerkveni dostojanstveniki, ki so odločno proti temu, da bi katerakoli stranka monopolizirala za sebe katolištvo. Posebno pa ne gre tak monopol majhni in malo pomembni stranki, kakor bi bila obnovljena Hrvatska pučka stranka. Če torej hoče dr. Marković dobiti v svojo zajednico tudi katero hrvatsko stranko, potem mu s Hrvatsko pučko stranko prav gotovo ne bo pomagano.

Misija novega abesinskega poslanika v Londonu

Abesinija bo uradno zahtevala zaporo Sueškega prekopa

Pred važnimi odločitvami angleške vlade — Italijanski tisk je sprožil zdaj kampanjo proti Japonski — Velika patriotska zborovanja v Abesiniji

LONDON, 22. julija. W. »Daily Express« je objavil danes intervju svojega urednika, kateremu ga je dovolil novi abesinski poslanik v Londonu. Poslanik je med drugim izjavil, da se je Abesinija v zadnjem času dobro oborožila s puškami, strojnimi in gorskimi ter poljskimi topovi. Vlada je nakupila tudi večje število protiletalskih topov.

Kakor poročajo listi ima novi abesinski poslanik v Londonu nalogo izposlovati pri angleških denarnih zavodih posojilo v znesku 2 milijonov funtov sterlingov. Novinarjem je dejal, da potrebuje Abesinija ta denar ne toliko za svojo obrambo proti Italiji, kakor za organizacijo intenzivnejše eksploatacije svojih rudnikov. Če bi ne bilo mogoče zbrati ves potreben denar v Londonu, se bo abesinska vlada obrnila na ameriškega bančnika Morgana, ki se baš te dni mudi v Londonu.

V primeru vojne z Italijo bo abesinski poslanik uradno zahteval od angleške vlade, da odredi zaporo Sueškega kanala.

Anglija je bila od vsega početka na strani Abesinije

Zanimiva izjava italijanskega državnika

PARIZ, 22. julija. r. »Jour« je objavil zanimivo izjavo nekakega bivšega italijanskega kolonialnega ministra, ki ga namenoma ne imenuje, o italijansko-abesinskem sporu. Italijanski državnik je njegovemu dopisniku med drugim dejal, da se Abesinija v svojem odporu proti Italiji naslanja na angleško politiko, ki je bila že od vsega početka na njeni strani. Italija bi bila srečna, ko bi se mogel spor mirno likvidirati. Toda Italija se na drugi strani tudi ne boji vojne in ne sprejme kompromisa, ki ne bi odgovarjal njenemu dostojanstvu. Svet se ne sme čuditi, da se Italija ne plaši pred nobeno re-

perkusijo, ki bi jo lahko izzvala vojna v Vzhodni Afriki. Nič ni čudnega, če so sedaj konservativni oni, ki imajo v Afriki in drugod po svetu bogate kolonije. Tudi Italija bo postala konservativna, ko bo vsaj nekaj dobila.

Pred najvažnejšo odločitvijo angleške vlade

LONDON, 22. julija. AA. Na svoji današnji seji bo vlada znova razpravljala o italijansko-abesinskem sporu. »Daily Telegraph« napoveduje, da namerava končno precizirati svoje stališče zlasti za primer, da bi bilo nemogoče poravnati vzhodno-afriško afero. Tej odločitvi pripisuje list velik pomen in pravi, da je morda od leta 1914. do danes najvažnejša, kar jih je napravila angleška vlada.

Bivši turški oficirji za abesinsko armado

JERUZALEM, 22. julija. Listi poročajo, da se je večje število bivših turških oficirjev iz Palestine in Transjordanije prijavilo abesinskemu konzulatu, da bi jih najel za abesinsko vojsko. Oficirji so pripravljani odpotovati v Abesinijo na lastne stroške.

O »mračnih barbarskih nagonih« Japonske in Abesinije

BERLIN, 22. julija. DNB poroča iz Rima: Veliko pozornost je v tukajšnjih krogih vzbudila dila vest, da se je japonska vlada, čeprav je japonski posl. v Rimu dal že več izjav o nevtralnosti, postavlja na popolnoma drugo stališče in da zagovarja v italijansko-abesinskem sporu abesinsko stran. Zato govore javno o Japonski kot o sovražniku Italije. Zadržanje uradne Japonske smatrajo za »brezprimerno vetrnjaštvo«.

Listi pa pišejo zdaj o Japonski z mnogo hujšo ostrino, kakor nedavno tega proti Veliki Britaniji. »Messagero« pravi, da prehaja nesramnost Japonske v pravo vetrnjaštvo. To je tista država, ki je v ugodnem trenutku zapustila Društvo narodov, da bi mogla napasti in zavzeti Mandžurijo in zaslužiti državo s 40 milijoni ljudi. »Giornale d'Italia« pa misli, da je Japonska zavzela to stališče na pobudo z angleške strani, deloma pa iz preostalega koristoljublja. List je celo mnenja, da skuša Japonska ustvariti zvezo med rumenim in črnim plemenom, zvezo, ki bi se opirala na mračne barbarske nagone obeh držav.

Velike nacionalistične manifestacije v Abesiniji

LONDON, 22. julija. AA. »Times« so objavile davi poročilo iz Addis-Abebe, da se nacionalistične manifestacije v vsej Abesiniji neprestano nadaljujejo. Na raznih patriotskih zborovanjih naglašajo posamezni govorniki popolno slogo med kristjani in muslimani v svrhu obrambe domovine proti skupnemu sovražniku.

Vsi edini v obrambi domovine

BERLIN, 22. julija. DNB poroča iz Addis-Abebe: Včeraj se je vršil v abesinski prestolnici shod, ki ga je sklicalo združenje abesinske mladine. Udeležba je bila ogromna. Govorniki so razlagali, zakaj se mora Abesinija pripraviti in zakaj je vojna z Italijo neizbežna. Zanimivo sliko je nudi govorniški oder, kjer so se drug za drugim vrstili krščanski in muslimanski duhovniki, za njimi državni uradniki in končno vojaki. Vsi so izjavili, da bodo Abesinci, ki jim njihova domovina živi svobodna že dva tisoč let, branili svojo svobodo ne glede na versko pripadnost.

Dr. Hodžera proti federaciji

V dvorani kavarne Balkan v Skoplju je imel v nedeljo dr. Hodžera precej dobro obiskano konferenco, na kateri je najprej poročal o nastanku vlade dr. Stojadinovića, nato pa govoril o sedanjih političnih situaciji ter med drugim dejal: Ni res, da je dr. Maček protidržaven, temveč on zastopa le drugačno stališče o notranji ureditvi države. Njegova sila bo padla, ko bo prišel pred volilce z natančno izdelanim programom. Potem ne bo imel niti 300.000 glasov, ker narod se ne bo soglasil z njegovim programom, pa čeprav ta ni protidržaven. Glede federacije, je dejal Hodžera, da bi bila ta nesreča za narod. Mnogo bolj važna ko federacija so za narod gospodarska vprašanja in zato je treba te predvsem rešiti.

Kaj zahtevajo voditelji opozicije

V nedeljo je priredila združena opozicija celo vrsto shodov, od katerih so nekateri dobro uspeli, drugi pa se ponesrečili, kakor nameravani shod g. Vildera v Splitu, kateremu so shod onemogočili poslušalci.

Na drugem mestu poročamo, da je na shodu v Kruševu zahteval Ljuba Davidović proporcionalni volilni red in tajno glasovanje.

Njegov prijatelj Milan Grol je govoril v Šiben ter bil mnogo bolj radikalen. Med drugim je dejal, da izhajajo vse težave iz nerešenega hrvatskega vprašanja. Za rešitev tega vprašanja so najbolj poklicani demokrati in zemljoradniki. Nato je v zelo ostrih izrazih govoril ter dejal, da so njih šest let s pestmi prepričevali, sedaj pa morajo oni pokazati pesti.

Trgovinska pogajanja z Grčijo na Bledu

BEOGRAD, 22. julija. Pogajanja za revizijo trgovinske in kompenzacijske pogodbe z Grčijo se bodo začela 25. t. m. na Bledu. Grško odposlanstvo prispe v Beograd 23. t. m. zvečer. Na čelu grškega odposlanstva je g. Argiropoulos, ravnatelj oddelka za pogodbe v grškem zunanjem ministrstvu, člani pa so g. Kirjakopoulos, ravnatelj grške Narodne banke, g. Manu, šef odseka v ministrstvu za narodno gospodarstvo, g. Statos, ravnatelj avtokluba in g. Kijerokos, trgovinski svetnik grškega poslanstva. V naši delegaciji so: g. Sava Obradović, šef odseka za zunanjo trgovino v ministrstvu za trgovino in industrijo, kot vodja odposlanstva, g. Bora Milutinović, načelnik kmetijskega ministrstva, Borislav Nikolić, svetnik ministrstva za gozdove in rudnike, Dušan Dajević, tajnik zunanjega

Ni. Vel. kralj Peter II na ribjem lovu

Ljubljana, 22. julija.

Pretekli petek ob 12.15 je prispel v spremstvu direktorja dvornih lovišč inž. Dimnika na Fužine Nj. Vel. kralj Peter II., kjer je stopil v čoln in začel po Ljubljani loviti ribe. Vozil se je v čolnu vse od Fužin proti Vevčam in je lov trajal do 17.30. Kopalci, večinoma mladina, so takoj spoznali odličnega lovca ter mu prirejali ovacije. Lov je bil srednje bogat. Po lovu se je kralj z avtom odpeljal skozi Zadvor nazaj proti Ljubljani in dalje na Bled.

Namestnik dr. Auerja

BEOGRAD, 22. julija. Za namestnika pravosodnega ministra dr. Auerja je določen minister za gozdove in rudnike Ignat Stepanović.

ministrstva, Višeslav Prinčič, višji tajnik finančnega ministrstva kot člani in dr. Slobodan Karić, tajnik ministrstva za trgovino in industrijo kot tajnik odposlanstva.

Med razpravo o tujem prometu bo našemu odposlanstvu pridružen tudi strokovnjak za tujski promet, če pa pogajanja o plačilnem prometu ne bodo ločena, se našemu poslanstvu pridruži še predstavnik Narodne banke.

Dr. Kramerjevi poslanci ustanovljajo lasten klub

BEOGRAD, 22. julija. b. Voja Lazić, vodja zemljoradnikov, je sklicel sestanek svojih ožjih somišljenikov, z nalogo, da osnuje svoj klub v najkrajšem času. Ravno tako se misli ustanoviti tudi nezavisen Jugoslovanski klub, katerega bo predsedoval Milan Božić, podpredsednik pa bo Franjo Horvat, tajnik pa Ivan Prekoršek, ki bo družil vse dr. Kramerjeve poslance, ne bo se opredelil niti za Jevtića, niti za Stojadinovića.

Ogromen morski volk v Ljubljani

Davi so ob 6. pripeljali s tovornim avtomobilom po Dolenjski cesti v Ljubljano veliko morsko pošast morskega volka, ki so ga ujeli ribiči v zalivu Lukovo v Hrvatskem Primorju. Ze dalj časa so ribiči opažali, kako razsaja v zalivu velika morska zver, ki napravila ogromno škodo. V četrtek pa so rivički volku spet nastavili mrežo, v katero se je le vjel. Napravil jim je za 30.000 Din škode, ko jim je raztrgal mrežo. Veliko zver so morali pobiti s sekirami. Seveda bodo ribiči za nenavaden plen bogato nagrajeni z nagrado 25.000 Din. Samega volka pa je kupil veletrgovec z ribami g. Ivo Dujmović za 30.000 Din. Trup so pripravili in namazali s formalinom, tako da so volka lahko razstavili tudi v Ljubljani na velesejmu. Morski volk je naravnost ogromen: dolg je okoli 7 m. Sam rep meri nad en meter. Tehta pa okrog dve in pol tona. Morski volk spada v vrsto Char Carodon-Rondoletti in je samica. Ljubljancem imajo priliko, da si za vstopnino 2 Din zver natančneje ogledajo. Razstavljena bo le nekaj dni.

Kulturni boj v Nemčiji

»Ordre« svari Hitlerja

PARIZ, 22. julija. r. »Ordre« je objavil danes daljši članek o verskem boju v Nemčiji in o naj-novejših odredbah nemške vlade proti političnemu katolicizmu. Državni kancelar Hitler je že čisto pokazal, da je dober diplomat. Toda v verskih vprašanjih je očitno neverjetno tesnograd. Mar ne pozna nikakega odlomka iz cerkvene zgodovine, ki bi ga prepričal, da je vsak poskus borbe proti katoliški cerkvi obsojen na neuspeh, ker je boj proti katolicizmu enak obupni borbi proti hidri s sedmimi glavami. Borba s katoliško cerkvijo je nesmiselna in napadalec mora neizbežno podleči. O tem se bo tudi Hitler sam kmalu prepričal. Njegov položaj je toliko težji, ker ima proti sebi dve krščanski cerkvi.

BERLIN, 22. julija. V vseh katoliških cerkvah so včeraj prečitali članek vatikanskega glasila »Osservatore Romano«, ki ga je objavil 15. julija t. l. in ki je v njem obrazložil uradno stališče Vatikana glede protikatoliške akcije nemških oblast. V nekaterih primerih je policija intervenirala, čeprav so duhovniki brali ta članek mesto pridige in so se verniki obnašali zelo disciplinirano in mirno.

Hitler popušča?

PARIZ, 22. julija. Havas poroča iz Berlina: Po poročilu DNB je novi minister za prosveto Hans Karl odšel na tritedenski dopust, da se pripravi za nalogo, ki mu jo je povelil državni kancelar Hitler. Ta dokaj nepričakovani ukrep tolmačijo kot umik nacionalno socialistične vlade v njeni verski politiki.

Nemirni imperij

Irski revolucionarji ne mirujejo

LONDON, 22. julija. AA. V Belfastu je prišlo včeraj popoldne do novih incidentov. V večjem spopadu je bil težko ranjen neki protestant, ki je med potjo v bolnico umrl. Ubilih pa je bilo osem ljudi. Proti večeru je bil Belfast podoben velikemu vojnemu taborišču.

Sedaj so se pričele tudi v svobodni Irski pojavljati prve reakcije na dogodke v Ulsterju. V Monaghanu blizu ulstrske meje so množice katoličanov zažgale tri protestantske cerkve in opustošile stanovanja vseh tamkajšnjih protestantov. V Limericku je množica demonstrantov opustošila šest trgovin, o katerih se je zvedelo, da so bili njihovi lastniki v poslovnih zvezah s protestantskimi. Opustošila je tudi domove protestantskih pastirjev.

Krvavi spopadi med muslimani in Hindi v Lahoru

KALKUTA, 22. julija. AA. Nemiri v Lahoru so včeraj dosegli vrhunec. Prišlo je do hudih spopadov med muslimanskimi demonstranti in Hindi. Ze v soboto so oddelki angleške vojske intervenirali z orožjem. Razvila se je prava bitka in je bilo okrog 100 ljudi ranjenih. Med njimi 50 angleških in hindujskih organov. Vojska se je zabarikadirala na najvažnejših strateških točkah in napeljala bodočo žico okrog barikad. Muslimani so vztrajali na svojih položajih in še v noči od sobote na nedeljo se niso umaknili. Včeraj popoldne je prišlo do novih napadov in je morala vojska ponovno intervenirati.

= Sport =

Tour de France

Enajsta etapa.

Na startu za 126 km dolgo etapo Nica—Cannes so dirkači z enominutnim molkom počastili spomin malega Cepede, o katerem smo pisali, da se je ponesrečil na etapi Aix—Grenoble. Sprva njegovo poškodbo niso smatrali za tako nevarno, vendar pa je bila vsa zdravniška umetnost zaman, in je simpatični Španec že drugi dan preminul v grenobelski kliniki. To je prvi smrtni slučaj v 26 letih »Toura«.

Ze ves dan, ki je bil v Nici namenjen počitku, so govorili o predstojeci ataki Italijanov. In res! Kmalu po startu je dal signal Teani, sledil mu je Camusso, temu pa še 14 dirkačev, med njimi tudi Archambaud, Speicher in Belgijci. Italijani diktirajo tempo in Ruozzi vodi vse do Col de Castillon, tu pa prevzame vodstvo Camusso, ki mu ves čas ostro sledi R. Maes. Speicher je imel defekt in ako izgubil dragocene 4 minute. V devjem 50-kilometerskem tempu vozi vodilna skupina mimo hotelskih palač, vil ameriških milijonarjev, angleških lordov, skozi dorado internacionalne denarja. Za njimi drvi Lapébie — Morelli, Gianello — nato pa Speicher, Archambaud — Amberg — Granier. V Antibes ima Ruozzi defekt in mora odstopiti. 8 km pred ciljem se nenadoma odtrga Romain Maes in njegova verna spremljevalca Camusso in Teani nista v stanju, da bi mu pri njegovem divjem spurtu sledila. In tako je zmagal zopet Maes v času 4:24:53. 2. S. Maes, 3. Camusso, 4. Teani, 5. Lapébie, 6. Morelli, 7. Ruozzi, 8. Speicher, 9. Archambaud.

Dvanajsta etapa.

Proga Cannes—Marseille (195 km) je po teklu v znamenju silne utrujenosti, ki so jo čutili dirkači tudi divje dirke prejšnjega dne. Ze kmalu po startu se jih je lotila apatija in se tudi niso zmenili, če je ta ali oni zdrvel naprej. Te letargije niso mogli pregnati niti spodbudni kliči publike, novinarjev in funkcionarjev. Tako se tudi ni nihče zganil, ko je pobegnil Merviel, ki je bil pri Fréjus (35 km) že za 4 minute pred drugimi. Šele malo pred Sainte—Maxime (55 km) se zdrami Pélissier, ki mu sledi Granier, ostali pa pospešijo tempo šele po La Londe 100,5 km, ko so napram Mervielu že za 23 minut v zamudi.

Ze 10 km nato pa se je zgodilo nekaj, česar nihče ni pričakoval. Tik pred Hyeres je zavozil Merviel z vso silo v lesom naložen voz, in obležal ves krvav na cesti. Prepeljati so ga v bolnico in zdravniki upajo, da ga bodo ohranili pri življenju.

Ostali dirkači so z grozo sprejeli vest o katastrofi tovariša. Naenkrat jih hoče cela vesta odstopiti, in to na najlažji in najpogostejši etapi Di Pajo je odstopil, ker se ne počuti dobro. Lapébie pravi, da je izčrpan, Bistagne zaradi cele vrste defektov, Alvarez pa se zdi že vsega dovolj.

Odstopilo bi jih bilo še več, da jih niso pregovorili zastopniki tiska in pa vodstvo likce.

Medtem je Pélissier par sto metrov pred ciljem prehitel Granierja in zmagal že v drugi etapi — za dolžino kolosa v času 6:03:02. 2. Granier, 3. Maclair, 4. S. Maes, 5. Rimoldi.

V skupni klasifikaciji vodi še vedno R. Maes s 75:28:09, 2. Camusso, 3. Speicher, 4. Morelli.

V nacionalni klasifikaciji vodi Belgija s 27:22:02, 2. Francija 27:55:44, 3. Italija, 4. Nemčija, 5. Španija.

Sokolstvo

Spomini na težke čase avstrijskega preganjanja. Pred 20 leti je avstrijska policija v Pragi aretirala takratnega starosta ČOS br. 4. Josipa Scheinerja. Avstrijski policijski organi so namreč mislili, da bodo z aretacijo ar. dr. Scheinerja odkrili vse podzemno propagandno delo, ki ga je nacionalno Sokolstvo razvijalo proti Avstriji na frontah in v zaledju. Toda kakšno razočaranje? Niti na stanovalju br. dr. Scheinerja, niti v prostorih ČOS niso našli ničesar. Ravnotako so mnoga taslišanja uglednih sokolskih funkcionarjev stala brez uspeha. In zakaj? Predvsem zato, ker je v tistih težkih časih vladala med Sokoli velika in prava sokolska zavest. Vsi so bili namreč prepričani, da gre za biti ali ne biti, in vsi so vedeli, kje je njih mesto in takšna je njih dolžnost. Takrat se je sokolsko bratstvo izkazalo v polni meri in lepoti. Največjih nevarnostih in najodločnejših reotokih je sokolska misel medsebojne vzajemnosti in ljubezni do naroda slavila svoj triumf, seveda tudi, toda s popolnimi in najtežimi uspehi.

Nemci o češkoslovniškem Sokolstvu. »Deutsche Turnzeitung« prinaša v svoji 13. številki »Telesne vaje in obrambna vzgoja« stališče tole o češkoslovniškem Sokolstvu: V Sokolu, ki ga vzdržuje — podpira država (!) — CSR najzanesljivejšo oporo za svoj vzgojni cilj. Sokolstvo goji: streljanje, boroje, vojaško službo in država daje vse (!) tu! učitelje izmed najboljših častnikov (!). Sokolski zleti so velike vojaške parade z ozkim narodnim okvirom (!) Ta Sokol je služil po rozi Franciji pri ustanavljanju novih slovenskih držav (!). V Sokolu je vkoreninjena obrambna vzgoja v francoskem duhu (!). Res hudovito so Nemci poučeni o svojih sosedih...

Uspehi tekem v nižjem oddelku ČOS. Na ekmah članov nižjega oddelka, ki so bile prekle nedelje po vseh župah ČOS je tekmovalo v 51 župah 2.867 tekmovalcev iz 504 društev v 276 vrstah, 50% vseh dosegljivih točk je doseglo samo 212 tekmovalcev, dočim značaj rezultatov od 50—75% pri 1037 tekmovalcih, od 75 do 90% pri 801 tekmovalcu, nad 90% pa je doseglo 250 tekmovalcev.

Obliuba Sočanov na Oplencu

Agilno kulturno-nacionalno in humanitarno društvo »Soča«-matice v Ljubljani je bilo po tragični smrti Viteškega Kralja Aleksandra I. Zedinitelja med prvimi, ki je na predlog svojega prireditvenega odbora na prvi seji po usodnem 9. oktobru lanskega leta soglasno sklenilo, da v znak najgloblje žalovanja 6 mesecev ne priredi nobene veselice, da se ustanovi v trajen spomin blagopokojnega kralja poseben posmrtninski sklad za svoje članstvo in da se izvede skupen članski romarski izlet na grob nepozabnega, ljubljenege vladarja na Oplenca.

Sklepi so se tudi izvršili. Prireditveni osek »Soče«, ki ga vodi tov. Tone Čotar, je takoj organiziral izlet. V posebnem vlaku so se Sočani v soboto 8. junija ob 20.15. uri ob prisrčnem slovesu svojcev in prijateljev pod vodstvom tov. Čotarja odpeljali z ljubljanskega glavnega kolodvora. Romarsko družino na kraljevo zadnje počivališče so jim delali v vlaku še člani in članice »Narodne strokovne zveze« v Ljubljani, ki sta jih vodila gg. Bučar in Juvan. Romanje je bilo pod pokroviteljstvom g. dr. Dinka Puca, bana Dravske banovine, ki pa radi za držanosti ni mogel z izletniki. Vendar pa jih je spremljal s svojo gospo soprogo na kolodvor in se od njih prisrčno poslovil.

Razporejen med izletniki je bilo najboljšo. Tudi za morebitno zdravniško pomoč je bilo preskrbljeno, zdi se pa, da požrtvovalna g. dr. Ciber in gg. dr. Zajčeva nista imela preveč posla. Za njihju brezplačno požrtvovalnost in vestno skrbnost jima gre posebna zahvala.

Zdravi in čili so vsi potniki zapustili železniške voze in se preselili v čakajoče avtomobile, s katerimi so po 23-kilometerski poti kmalu pridržali na Ople-

nac. V priznanje »Putnikovi« tujskoprometni organizaciji je treba povedati, da smo brez čakanja ali nereda nad vse zadovoljni že v dobri pol uri premerili v »Putnikovi« avtobusih pot od železnice do Oplenca.

Na skupnem pohodu k svetišču samem nam je prišel naproti g. upravnik kraljevskega dvora, nas ljubeznivo sprejel in pozdravil ter nas spremljal v cerkev. S svečami v rokah smo pristopili h kripti, kjer leže zemski ostanki največjega sina Jugoslavije. Nad njegovim grobom smo se strnili kakor ena sama njegova družina, v naših srcih pa se je znova odprla bolesta; globoka in nezaceljiva rana, iz katere je vrela molitev zveste ljubezni, vseprek prepletene s trnjem iskrene tuge in žalosti.

In vsa ta skupna, nedeljena žalost je našla veren izraz v globoko občutenem, srca vseh navzočih pretresajočem govoru, ki ga je spregovoril g. Čotar. Obliubil je v imenu vseh, da bomo čuvali Jugoslavijo, za katero je dal Veliki kralj svoje življenje.

Po govoru in poklonitvi venca so se Sočani poslavljali jokaje od groba. Preden pa so odšli, so še prižgali sveče, simboličen prikaz svoje večno žive, plameče ljubezni do svojega kralja in domovine. S tem je bila poklonitev na lep in dostojen način končana. Pod vodstvom g. upravnika dvora smo si še ogledali cerkev in ostale zanimivosti, popoldne pa smo posvetili svoje zanimanje še ogledovanju Topole in Mladenovca. To romanje nam je ostalo vsem v neizbrisnem spominu in pietetni obisk na grobu našega Zedinitelja nam je vtil novih moči ter nove volje za bodoče delo v blagor in srečo skupne matke Jugoslavije.

Pred razpisom del za tlakovanje ceste — Kranj

Ze to je znamenje, da pri tlakovanju državne ceste Ljubljana—Kranj gre zares, da je dosedanja Terenska tehnična sekcija za trasiranje due 1. julija izpremenila svoje ime v Sekcijo za gradnjo državne ceste Ljubljana—Kranj.

Delo gre zelo naglo od rok in bo v najkrajšem času razpisana za licitacijo za odadajo tlakovanja skozi Ljubljano. Projekt za cesto skozi Ljubljano že nekaj tednov čaka v Beogradu v ministstvu na potrdilo, ki lahko prispe vsak čas, da bo delo razpisano takoj, in sicer v celoti.

Nova trasa državne ceste skozi Ljubljano gre od Sentjakobskega mosta po Zoisovi in Askerčevi ulici na Bleiweisovo cesto, ki je že tlakovana. Pasti mora še del Jelačinove hiše na oglu Emonske ceste in Askerčeve ulice. Mestna občina se že pogaja z lastnikom, da bo tudi to vprašanje rešeno v najkrajšem času. Od mostu do Emonske ceste bo cesta tlakovana z drobnimi granitnimi kockami, dalje pa s trdo litim asfaltom na betonski podlagi. Cestišče bo povsod 8 m, vendar pa gre od te širine vse, kar je čez 6 m na račun mestne občine. Ves proračun za ta osek s prispevkom mestne občine vred znaša 903.000 dinarjev, seveda brez odkupa Jelačinove hiše.

Celovška cesta do mitnice v Šiški je že urejena in tudi detajlirani projekt za osek od šišenske mitnice pa do St. Vida je že predložen ministstvu v odobritev. Proračun za ta osek pa znaša brez odkupa zemljišč in treh hiš 4.721.000 Din. Cestišče bo široko 6 m in tlakovano z drobnimi granitnimi kockami, ob straneh bo pa po 1 m širok banket prav do osepca ceste nad St. Vidom v Guncle. Vsi ovinki so zavrženi tako, da odsej tramvaj na večjih krajih ne bo več vozil po cesti. Kjer pa tir električne železnice ostane na cesti, tam pa mora biti tudi cesta za širino tramvajске proge širša, vendar pa seveda na račun Maloželezniške družbe. Tako bo cesta pred remizo preložena v premo črto in bodo morali biti vsi tiri preloženi na levo stran ceste.

Tudi komisija za odkupovanje za razširjenje ceste potrebnege sveta je končala svoje delo že prvi teden tega meseca. Le z eno izjemo je z lastniki dosegla sporazum, čeprav je bil marsikdo trdovraten, ker ljudje pač niso mogli ali hoteli izprevideti, kako se bo z novo cesto, ki bo brez prahu in bo imela izredno povečan promet, povečala tudi vrednost njihovih zemljišč in posestev. Edino posestnik g. Gallé, ki je podpisal pogodbo za dve parceli, se ustavlja odstopiti tri parcele, vendar pa to absolutno ne bo oviralo del Preverjeni smo, da si lastnik ne bo hotel naprtiti nepotrebnih stroškov, ker stvari ne more zavleči s prav nobeno prižombo. Podreiti bo treba tudi tri hiše v St. Vidu, namreč na levi strani pred cerkvijo hišo št. 6 Ivana Kremžarja in hišo št. 18 Ivana Arharja, na desni strani za cerkvijo pa hišo št. 27 Antona Bukovca. Odkupnina se je sporazumno določila na skupno vsoto 329.000 za vse tri hiše. Za stranke je pogodba že obvezna, za erar pa šele bo, ko jo odobri ministstvo za gradbe.

Velike skrbi pa dela ureditev te ceste mestni občini zaradi električne cestne železnice od šišenske mitnice do St. Vida. Prej namreč ne bo licitacija razpisana, predno ne bo urejena

obveznost Maloželezniške družbe napram cestnemu erarju. Kot kuriozitetu navajamo idejo, ki se širi po Ljubljani, da nameravajo od remize do St. Vida pobrati tračnice iz tal in jih porabiti drugje, češ, da je ta proga električne železnice itak pasivna. Kaj bi na to dejali lastniki novih poslopj, ki so jih zidali samo zaradi tramvaja, seveda bi pa tudi spekulantje z zemljišči izpregovorili svojo besedo. Pisali pa smo že tudi, da se zaradi tramvaja lahko sploh opusti vsa ureditev in tlakovanje ceste do St. Vida. Ali ni morda nikjer kakih prihrankov kaldrmskega fonda? Či bi ne bilo težav s tramvajem, bi bila dela gotovo že razpisana, kar je pač velikega pomena za tako revno stavbno sezono.

Tretji osek ceste od St. Vida do Jeperce je tudi na terenu že popolnoma gotov, v treh tednih bo pa poslan ministstvu tudi že detajliran projekt. Na tem odseku je stopila preložitve Medenskega klanca, spet v novo fazo in nastala sta dva popolnoma nova projekta, kjer bo cesta čez železnico šla po mostu. Ze odobreni projekt banovine, kjer gre cesta v Mednem na desno, je še izpremenjen z nadvozom čez železnico. Po tem projektu bo cesta šla tako daleč na desno, da se bo samo gostilna, temveč celo tudi žaga ostala na njeni levi strani. V Mednem bo najbrže treba odstraniti dve gospodarski poslopji, kar pa postane aktualno šele čez mesec dni, ko bo pričela tudi na tej sekciji poslovati odkupna komisija. Tudi Tometov klanec v Medvodah bo od nove ceste dalje, ki pripelje z novega mosta čez Soro še ublažen. Prav tako bo tudi nevarni ovinek na Jeperci popolnoma zavrzan.

Tudi na Sorskem polju dobimo prav ne pričakovano izpremembo velike ceste, ko čez železnico zgrade nadvoz, da ne bo treba več čakati na vlake. Kakih 150 m pred železnico in novim mostom se bo cesta dvignila kakih 5 in pol metra visoko nad železnico, onkraj mosta čez železnico bo pa spet kakih 150 m daleč padala, da pride v svoj nivo. S tem 5 in pol metra visokim mostom dobimo na Sorskem polju razgledno točko, ki bo potnikom med vožnjo nenadoma odkrila za trenutek vse slikovite lepote Sorskega polja! Ta nadvoz seveda spada že v četrty osek Jeperca—Kranj, vendar pa ne pride na vrsto takoj. Ko bo namreč popolnoma gotov projekt odseka St. Vid—Jeperca, se bo sekcija najprej lotila detajlnege projekta preložitve Gaščejskega klanca, ki je v generalnem projektu že odobrena. Odobrena je varienta, ki gre od Labor pod gaščejskim vrhom in preskoči železnico v najkrajšem loku z nadvozom 18 m širine. Ta varienta je najboljša in tudi najcenejša. Ko bo gotov tudi ta projekt, bo pa sekcija delala načrte od Gaščeja nazaj proti Jeperci.

Osebe Sekcije za gradnjo državne ceste Ljubljana—Kranj je pomnoženo in pod vodstvom inž. Miklavca dela z vso naglico, saj je pričetek dela silne važnosti, da ljudje ob cesti pridejo čimprej do zasluzka.

Prijatelji in somišljeniki! Sklicujte se pri svojih nabavkah na omlase v našem listu!

Pomembna knjiga o Slovenski krajini

(Posvečena dr. Dragu Marušiču.)

Veseli in otožni obenem postanemo, kadar se spomnimo Prekmurja, ki ga Prekmurci tako lepo pravilno imenujejo Slovensko krajino. Veseli smo, ker je stara slovenska Panonija po tisoč letih spet združena z ostalo Slovenijo, in otožni moramo biti, ker nam je še vedno tako malo znana in skoraj tuja, kakor nekaka pravljčna deveta dežela.

Edino naša umetnost jo skuša spoznati in naslikati s sliko ter besedo in edino umetnost jo hoče privezati na nas. Domačin Miško Kranjec in tudi Ljubljancan Juš Kozak ter le malokateri drugi so pisali o Slovenski krajini. Naši komponisti in pevci so s pesmijo pohitili tja, a največ je za Slovensko krajino storila naša umetnostna zgodovina, saj je njene zanimivosti dr. Stele odkril za nas in za druge in je Društvo za umetnostno zgodovino na posebnem izletu pokazalo svojim članom tudi pomen in lepoto tamonje umetnosti.

Le malo drugih društev in organizacij prireja izlete v ta del Slovenije, še manj pa čitamo o šolskih izletih, čeprav že skoraj vsa naša šolska mladina pozna naš Jadrani.

In tudi nič dobrega ne čujemo iz Slovenske krajine, saj njih zastopniki v banovinski svet prinašajo le resignirane tožbe. Z vsem srcem se nas oklepajo in s hrepenenjem čakajo na nas in — čakajo že polnih petnajst let.

Za 15. obletnico, odkar je Slovenska krajina postala naša, nam je v Beltincah dal na svetlo krasno knjigo »Slovenska krajina« Vilko Novak, ki je moral knjigo založiti na lastne stroške. Knjigo je posvetil ministru dr. Dragu Marušiču tudi kot bivšemu banu Dravske banovine. Vsaj to knjigo čitajmo, da bomo Slovensko krajino, njeno zgodovino in boje za osvoboditev ter njene zanimivosti bolj poznali! Svetozar Llesič podaja geografski pregled, Avgust Pavel piše o prekmurskih Slovencih, a univ. prof. dr. Milko Kos je sijajno obdelal zgodovino Panonske krajine od naselitve Slovencev do prihoda Madžarov. Dr. France Stele je orisal umetnost, sam Vilko Novak pa slovstveno delo in kulturne stike Prekmurcev s Slovenijo do osvobojenja. Posebno važna je razprava univ. prof. dr. Slaviča o narodnosti in osvoboditvi Prekmurcev, prav tako bo pa vir poznejšim zgodovinarjem naše osvoboditve njegova druga razprava o prekmurskih mejah v diplomaciji, kjer opisuje ves svoj trud, ki ga je na mirovni konferenci z uspehom žrtvoval, da je Slovenska krajina postala naša. Geopolitik Franjo Baš govori o narodopisnem položaju in Vilko Novak objavlja bibliografijo o njej, da najdemo vse, kar je tiskanega o Slovenski krajini. Na 13 listih so priložene slike umetnostno-zgodovinskih znamenitosti in tudi Plečnikova dela, ki jih je napravil za Prekmurje, končno imamo pa tudi zemljevid Slovenske krajine, tako da je v knjigi zbrano takorekoč vse, kar moramo vedeti o tej prelepi naši pokrajini.

In ko bomo knjigo predelali, se bomo tudi izpremenili, da Slovenska krajina ne bo več zapuščena in neznana.

A. G.

Kamnik

»Kamničan« je izšel.

V Kamniku bo od 3. do 18. avgusta obrtna razstava, združena s »Kamniškim tednom«. Ob tej priliki bo Tujsko prometno društvo izdajalo »Kamničan«, čigar prva številka je že izšla. Kamničan bo prinašal propagandne in informativne članke o vseh problemih kamniškega okraja, seznanil pa bo tudi čitatelje z razvojem naše obrti v pretekli dobi, ko je bil Kamnik eno izmed prvih mest na Kranjskem. Prva številka obsega kratek pregled pomena in sporeda prireditve ob obrtni razstavi, dva zanimiva članka o kamniški zgodovini in lep prispevek k zgodovini razvoja turisticke, v kolikor je v zvezi s Kamniško Bistrico. Kamničana urejuje prof. Alojzij Peterlin-Batog.

Požar je uničil v Croi pod sv. Primožem hišo posestnika Gavljina. Pogorela je do tal z vsem pohištvo, obleko in živili. Gospodar si je rešil samo golo življenje in še to prav v zadnjem trenutku.

Dnevni dogodki

× **Nacionalna ura.** G. Sibe Miličič predava ob 19.30 uri o temi: »Naša dobrovoljska divizija v Rusiji«. Prenos iz Beograda.

× **Tudi v Ameriki zmagal.** Komaj smo objavili vest o uspehu slovenskega fotografskega umetnika Anteta Korniča na Japonskem, je že prispelo tudi pismo, da je med zmagovalci tudi v Bostonu. Pismo z veseljem naznanja, da je njegova slika »Za meglem zatorom«, kakor Kornič imenuje svojo šestjakoško cerkev v megli, dobila eno od dvanajstih velikih nagrad pri tekmovanju, ki mu je bilo predloženih 3017 fotografskih slik iz vseh krajev sveta. »Čestitamo vam k odličnosti slike in prilagamo ček za 25 dolarjev, čeprav bo slika objavljena šele v septembrski številki »Ameriške fotografije«. Ker bomo priredili kar dve potujoči razstavi, ki bosta obiskali vse fotografske klube Združenih držav, prosimo še za eno kopijo, za kar vam bodo zelo hvaležni številni klubi itd.« V drugem pismu pa prireditelji pod predsedstvom mojstra Fraprieja prosijo tudi za podatke k sliki »Solnčna kopel« s tivoljskima labudoma, češ, da je ta slika izbrana za nagrado in reprodukcijo v »Ameriškem fotografskem letniku«. Laskavemu pismu, ki naznanja, da so Američani postavili Korniča med 12 svetovnih prvakov, je priložen tudi ček za 5 angleških funtov. Pismo nam je odlikovalec dal drage volje na razpolago. Čestitamo k odlikovanju, ki pomeni najvišje odlikovanje vse slovenske fotografske umetnosti pred najbolj strogim svetovnim forumom.

× **Poziv gradbenim podjetnikom.** Jugoslov.-čehoslovaška liga v Ljubljani bi mogla posredovati 4 našim akademikom gradbene stroke počitniške prakse na čehoslovaškem pod pogojem, da se najde počitniška praksa za 4 čehoslovaške gradbenike z višjih letnikov. Zato prosimo gradbene podjetnike, ki bi bili voljni sprejeti za počitniško prakso take akademike, da sporočijo pogoje Jugoslov.-čehoslovaški ligi v Ljubljani. Knaflijeva ulica 10.

× **Trdoglavi župan.** Že 16. t. m. je Ban Dunaške banovine razrešil dolžnosti župana v Petrogradu g. Berberskega. Njegove dolžnosti pa je poveril mestnemu finančnemu svetniku g. Vladivu. Župan Berberski se pa ni zmenil za razrešitev in se nikakor neče umakniti novemu županu. Pred dnevi je sklical celo sejo mestnega sveta, na kateri je hotel rešiti važna komunalna vprašanja.

× **Najcenejši čevlji v državi.** Čevljarški obrtniki v Novem Pazaru so se močno organizirali in konkurirajo v cenah celo z Bato. Letne lahke čevlje dobiš namreč v tem mestu že od 50 do 70 Din. Najboljši trpečni čevlji pa stanejo največ 150 Din. Delovna moč je tu tako poceni in obrtniki se zadovolje s tako majhnim dobičkom, ker vlada v mestu in okolici prav za prav velika revščina. Pred osmimi leti je Novi Pazar imel še 20.000 prebivalcev, danes jih ima le še 11.000, in še ti bijejo trd boj za obstanek.

× **Spor zaradi cerkve sv. Marka v Beogradu.** Spor zaradi cerkve sv. Marka v Beogradu bo naposled zaključen. Trajal je dve leti med cerkveno občino in podjetnikom inž. Smiljanićem, ki je prevzel gradnjo cerkve. Po naredbi notranjega ministra mora namreč inž. Smiljanić takoj izročiti ves inventar cerkvi in nedograjeno cerkev cerkveni občini, ki je gradnjo poverila že drugemu gradbeniku.

× **Založniki in književniki.** V sobotni »Politiki« je odgovoril beograjski založnik Geza Kohn na anketo »Politike« o naših književnikih, rekoč da našo narodno knjigo ne more dvigniti ne založnik, ne občinstvo. Književniki in pisatelji sami morajo poskrbeti, da bodo knjige, katere bi radi založili, zanimive in potrebne širokemu občinstvu. Geza Kohn pravi, da je edini književnik Bogdan Prica povedal resnico, ko je v anketi o književnikih izjavil, da prav za prav pisatelji eksploatirajo založnike, v imenu nekih obče kulturnih nacionalnih in sličnih interesov.

× **Jugoslovanska pesem v Monakovem.** Neka skupina beograjskih dijakov je odšla na potovanje po Nemčiji in je zdaj gost Zveze nemških študentov v Monakovem. V Monakovem so jih prišerno sprejeli. Dijaki so položili venec na grob prvih padlih borec za nacionalno socialistično kulturo in državno idelo. Ob tej priliki je dr. Brankislav Maksimović imel govor, v katerem je poveljeval delu nacionalno socialističnega prepoveda v Nemčiji. Dijaki so naslovlili tudi v radiju in peli jugoslovanske pesmi.

Študijska za zima LUTZ

Ljubljana

Dnevna pratika.

Torek, 23. julija. Katoličani: Apolinar, škof, pravoslavni: 10. julija, 45 meč. u. Nik.

Dežurne lekarne:

Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9, Ramor, Miklošičeva cesta 20, Gartus, Moste, Zaloška cesta 18.

× **Notranji minister dr. Anton Korošec v Ljubljani.** Včeraj dopoldne se je iz Beograda pripeljal z brzovlakom v Ljubljano ob 9.37 notranji minister dr. Anton Korošec. Opravil je v Ljubljani neke osebne zadeve in se odpeljal nato v Bohinj.

× **Nemci kupujejo naš tobak.** V Ljubljani se že nekaj dni mudijo zastopniki nemškega tobačnega industrijskega koncerna Reemtsma in Brinkman zaradi sprejema večjih množin našega že kupljenega tobaka v listju. Kakor smo izvedeli, se je zgodilo to prvič po prevratu, da bi nemška tobačna industrija kupovala pri nas tobak. Kaže, da se bo nemško nakupovanje našega tobaka sčasoma ustalilo, saj velja naš tobak kot eden najboljših in Nemcem prav ugaja.

× **Krasen avtomat za dekoracijo občudujejo** potniki že kake tri mesece na našem kolodvoru. Prekrasen je zares, saj kar žari v rdeči barvi svoje bleščeče se nove obleke, povrhu je pa avtomat tudi sila inteligenten, saj celo po francosko pripoveduje, da bi moral prodajati »billets de quai« ali peronske karte, Elegantni kavalir pa s skromnim lističem tudi opozorja, da še ne funkcionira.

× **Karambol na Marijinem trgu.** Včeraj okoli 11. ure je na Marijinem trgu neki nekoliko vinjeni avtoizvozeček zadel v Kuncičev sodavičarski tovorni avtomobil. Razbitih je bilo le nekaj steklenic, ni pa bilo druge hujše nesreče. Policijski stražnik, ki je stal na Marijinem trgu, je napovedal avtoizvozečku aretacijo, ta pa se je branil, češ da je dovolj, če se samo legitimira. Aretaciji se je pa z vsilo upiral, tako je moral službojoči stražnik s pomočjo drugih stražnikov bojevitavega avtoizvozečka s silo in pendrekom ukrotiti. Da ni bilo preveč razburjenja med občinstvom, so spravili avtoizvozečka v Smalčovo trgovino in poklicali policijski avto, ki je nato avtoizvozečka odpeljal na magistrat v zapore. Ne navadna aretacija je vzbudila med gledalci precej razburjenja.

× **Univerzo bodo ocedili in prenovili.** Poslopje našega vseučilišča res ni več sijajno, niti zunaj, še manj pa znotraj, zato smo pa prav veseli, da je banska uprava razpisala licitacijo za obnovo pročelja in druga vzdrževalna dela. Licitacija je pismeno in bo 30. julija ob 11. v prostorih tehničnega oddelka.

Maribor

× **Nočna lekarniška služba.** V torek imata nočno lekarniško službo Minaškova lekarna na Glavnem trgu in Savostova lekarna na Kralja Petra trgu.

× **Kino Union.** Od srede dalje prvovrsten film »Ljubimkanje« po romanu Arth. Schnitzlerja.

× **Občni zbor kovinarjev.** V soboto zvečer so imeli pri Povodniku redni občni zbor mariborski kovinarji, ki ga je vodil dolgoletni predsednik g. Kumer, navzoči pa so bili še obrtni referent dr. Senkovič, obrtno združni nadzornik g. Založnik in zastopnik zbornice za TOL. Razpravljalo se je o stanovskih zadevah, posebno o šušmarstvu in prevelikih davčnih bremenih.

× **V rokavi pravice.** Poročali smo o nekem neznanu, ki je izvalil posestniku Francu Mlinariču iz Radencev na spreten način več sto dinarjev. V nedeljo je policija slučajno aretirala 20 letnega trgovskega potnika Gjurra Novakovića, ki je brez dovoljenja igral po gostilnah na harmoniko. Pri zaslišanju pa so ugotovili, da je Novakovič bil tisti, ki je osleparil Mlinariča. Vtaknili so ga v zapor.

× **Ulice bodo zaprli.** Zaradi pripravljanih del za Mariborski teden bodo od 29. t. m. zaprte za vsak promet Prešernova ulica med Aleksandrovo cesto in Maistrovo ulico ter Razlagova ulica med Ciril-Metodovo in Cankarjevo ulico. Te ulice bodo zaprte med Mariborskim tednom.

× **Najdeno kolo.** Godbenik Ivan Bizjak je našel v nedeljo na Tržaški cesti dvokolo. Pripeljal ga je na policijo, kjer čaka kolo sedaj na lastnika.

× **Prispevki za kraljev spomenik.** Za spomenik blagopokojnemu kralju v Mariboru so darovali: Ana Hegar v Mariboru 170 Din, dr. Franjo Pavlič v Mariboru 100 Din, Franc Samec v Gornji Radgoni 100 Din, Marija Noč v Mariboru 125 Din, dr. Julij Matthey v Apačah 100 Din, Katarina Badl v Mariboru 410 Din, Alojzij Horvat v Mariboru 100 Din, dr. Mirko Černič v Mariboru 235 Din, Ivan Adamič v Mariboru 100 Din, Viktor Savost v Mariboru 150 Din, Franc Peterlin v Mariboru 273 Din, Karolina Pirchan v Mariboru 210 Din, Friderik Goldner v Mariboru 100 dinarjev.

× **Stanovanjski urad Mariborskega tedna.** Da zagotovi vsem obiskovalcem letošnjega »Mariborskega tedna« prenočišča, je uprava Mariborskega tedna ustanovila tudi letos stanovanjski urad. Vse stranke, ki lahko oddajo sobe, se naprošajo, naj se javijo čimprej v pisarni Mariborskega tedna. Aleksandrova cesta 33, zaradi prijave sob, ki bodo na razpolago za časa Mariborskega tedna. Že na podlagi dosedanjih prijav je popolnoma izključeno, da bi našli tujci prenočišča v mariborskih hotelih. Mariborski teden pa opozarja vse stranke, da ne smejo zahtevati od tujcev višjih zneskov, kot so jih javili Mariborskemu tednu in ki bodo označeni na nakazilih stanovanjskega urada Mariborskega tedna. Nujno potreba je, da ohrani Maribor dober sloves, ki ga ima kot gostoljubno in ceneno mesto. Od 1. do 13. avgusta bo posloval stanovanjski urad Mariborskega tedna podnevi in ponoči pri vsch vlakih na novem peronu glavnega kolodvora, tel. 26-69.

Celje

× **Celje. Mezdno gibanje stavev.** V ponedeljek v jutru so izprle svoje organizirano grafično delavstvo tri tiskarne, in to Celeja, Mohorjeva družba in Brata Rodé & Martinčič. Dela v polnem obsegu edino Zvezna tiskarna, ker se nje lastniki niso mogli zediniti za izprtje.

× **Naborniki prihajajo** že od sobote in se, kakor je že navada, precej uveljavljajo po celjskih ulicah. Na žalost pa je med njimi mnogo takih, ki s svojim divjim vriskanjem in neubranim popevanjem vzbujajo neljubo pozornost. Ti bi se naj zgledovali nad tistimi, ki so morda doma iz še bolj neznanjih zaselkov, pa se odlikujejo z lepim vedenjem in prijetnim petjem.

× **V bolnišnici so umrli:** 42 let stari kamnosek iz Rogatica Novak Leopold, 48 let stara

kočarica s Planine pri Kozjem Vodišek Elizabeta in 48 let stari zidarski predelavec Ograjenšek Franc iz Nove vasi pri Celju. N. p. v m.!

× **Tretja žrtev 30. septembra.** Vsem je še v spominu grozna nesreča naših vrlih gasilcev, ki so se lani 30. septembra ponesrečili pri Levcu. Za rajnuima vnetima članoma Vengustum in Schlosserjem je v nedeljo umrl doma v Vitanju tudi Josip Mastnak, bivši poslovodja dimnikarskega podjetja Žurman v Celju. Bil se je lani hudo pobil na glavi in sedaj ga je smrt rešila trpljenja. Bodi vsem ohranjen blag spomin!

× **Tuji avtomobilisti pri nas.** V petek pojde skoz Celje dvanajst avtomobilov egiptovskega avtokluba, ki je sedaj na veliki turneji po Evropi. Med avtomobilisti so osebnosti iz najvišjih egiptovskih krogov, tako kraljevski princ Abdel Monein in predsednik avtokluba ekscelencja Mohamed Taher Pahe.

600 tekstilnih delavcev v mezdnem gibanju

Maribor, 22. julija.

Mogočnemu mezdnemu gibanju delavstva po drugih krajih, se je pridružil še tekstilno delavstvo v Mariboru, 600 delavcev tekstilne tovarne Rosner in drug v Mariboru je pričelo mezdno gibanje za dosego višjih plač in ugodnejših delovnih pogojev.

Danes se je vršil prvi razgovor med ravnateljem tovarne g. Hostinekom ter zastopniki Delavske zbornice in delavskih organizacij. Delavsko zbornico je zastopal g. Vladimir Kravos iz Ljubljane, Narodno strokovno zvezo pa tajnik mariborske podružnice g. Kodrič ter obratni zaupniki. Po dvurnem razgovoru so ugotovili sporne točke in sklenili, naj zasliši zastopnik Delavske zbornice delavstvo. Prva mezdna razprava bo danes ob 3. popoldne.

Med delavstvom vlada veliko razburjenje in se je bati, da izbruhne stavka, če bi podjetje ne hotelo vpoštovati zahtev delavstva, ki so bile predložene podjetju v obliki resolucije, ki obsega deset spornih točk.

Danes popoldne je delavstvo imelo seštanke, kjer so razpravljali o sedanjem položaju in o nadaljnjih ukrepih.

Trije požari v poljčanski okolici

Poljčane, 20. julija.

V poljčanski okolici so bili te dni kar trije požari. Gorelo je v Stopnem pri Makolah pri Rozi Beranici, kateri je ogenj uničil stanovanjsko hišo in je vdova zdaj brez strehe. Nesrečo so povzročile saje, ki so se vnele v dimniku.

Kmalu za tem je pogorelo v Hošnici gospodarsko poslopje Jožeta Zdoška z 2000 kg sena. Ogenj je izbruhnil ponoči, ko lastnika ni bilo doma.

Tretji požar je bil pa v Studenčah pri Poljčanah. Zgorela je Kavčičeva vinaršnica in 15.000 kg sena. Požarno nesrečo je povzročil neki delavec, ki je spal nad hlevom in neprevidno odvrgl cigareto. V zadnjem hipu so sosede rešili otroke, ki so se spali, ter živino. Vinar in vinarčarka sta bila z doma v cerkvi pri rani maši. Vsi trije pogoreli so bili zavarovani.

Kravja dekla prevarila zdravnika

Celovec, 21. julija.

Pred štirimi tedni je prišla v Korneuburg v Avstriji v bolnišnico neka ženska, ki se je predstavila za grofico Mariane Kottek-Vrhovnik von Mellendorf. Bila je bolna na ledvicah in se je dala operirati. Kot grofica je tako ostala 4 tedne v bolniški oskrbi in uživala prvotno postrežbo. Ko pa se ji je začelo zdravje zboljševati, so jo zdravniki povprašali, kako kaj s plačilom. Lažna grofica je odgovorila: »Nič denarja nimam, dajte mi tajnika, da mu zdikiram nekaj pisem.« Grofica je dobila tajnika in nato narekovala

eno pismo za drugim: podružnici neke banke v Leobnu za 2000 silingov, neki lesni trgovini in trgovini z živino, od katerih je zahtevala neke dobave mesa in živine ter eno pismo sestri, prednici zavoda, v katerem poklanja njenemu redu posestvo 300 oralov v Leobnu. Vsi so začudeni strmeli nad temi pismi. Grofica se je še dogovorila z bolnišnico, naj kar sama prevzame denar, češ da se po ostalo vrne pozneje. Nato pa je lepo šla iz bolnišnice zdrava in zadovoljna.

Čez nekaj dni pa je prišlo iz Leobna nazaj pismo, da tam ni nobene take omenjene banke. Seveda so zdravniki takoj uvideli, da so nasledili prebrisani sleparki. Pozneje so dognali, da je bila to navadna kravja dekla Ana Vrbojnik s Koroškega, ki je napravila že več takih potegavščin. Zato je ne pismena in se ne zna niti podpisati, znala pa je silno spretno narekovati poslovna pisma.

Ptuj

Štiriletni otrok zanetil požar na Hajdini. Ugotovili so, da je povzročil požar na Hajdini 4 letni sin posestnika Rozmana Stefana. Igral se je z žveplenkami v šupi ter je zažgal slamo. Jedva ga je še rešil oče.

× **Osebnost.** Od tukajšnjega sreskega načelnstva je premeščen zvančnik g. Strue Ivan k sreskemu načelnstvu v Kamniku. Kot dobrega peveca ga bo pogrešala tukajšnja Glasbena matica.

× **Tujski promet v Ptuj.** Od pričetka januarja do konca junija tekočega leta je obiskalo Ptuj 629 tujcev. Od teh je bilo 405 Jugoslovancev, 150 Avstrijcev, 20 Nemcev, 20 Čehoslovancev, 2 Bolgare, 1 Poljak, 7 Rusov, 10 Italijanov, 9 Madžarov in 5 iz ostalih držav. Vsega je bilo 3200 nočnin.

Radio

Torek, 22. julija.

Ljubljana: 12.00 Po Gorenjskem po Kranjskem (plošče), 12.45 vreme, poročila, 13.00 čas, obvestila, 13.15 Stanko harmoniko svira, 14.00 vreme, sporod. borza, 18.00 Otroška ura: Micki miška (Gabrijelčičeva in Juvanova), 18.40 Plošče za naše male, 19.10 čas, vreme, poročila, sporod. obvestila, 19.30 nacionalna ura, 20.00 Pesmi iz življenja lužinskih Srbov, 21.00 Koncert lahke glasbe (prenos iz Zvezde), 21.30 čas, vreme, poročila, 21.45 (prenos iz Zvezde), 22.30 reproducirana glasba (angleške plošče).

Zagreb: 20.00 Kulturne vesti, 20.15 reproducirana glasba.

Beograd: 20.00 Klavirski koncert, 20.30 zvočna igra, 21.00 orkestralni koncert.

MALI OGLASI

Vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek 5 Din. Drž. in ban. davek 3 Din. Oglasniki, ki iščejo službe, plačajo samo po 25 par za besedo. Pri malih oglasih reklamnega značaja stane petina vrsta 2 Din. Na pismena vprašanja je priložiti za odgovor 2 Din v znakah. — Mali oglasi so plačljivi takoj pri naročilu.

S PRVIM SEPTEMBROM se odda stanovanje obstoječe iz velike kuhinje, sobe, predsobe, jedilne shrambe in stranišča, vse pod enim ključem. Poleg tega nekaj vrta in drvarnica. Upraviteljstvo: Ljubljana, Tržaška c. 26/II.

VILA na lepi točki ljubljanske okolice naprodaj. Prostran vrt, sadovnjak, gozd, krasna lega ob vodi. Primerno zlasti za letovišče ali za upokojenca. Radi odelitve izredno ugodna kupna prilika. Ponudbe pod »Mojmire« na upravo »Glasa naroda«.

CHRISTOFFOV ZAVOD. Ljubljana, najstarejša, najbolje obiskana enoletna zasebna trgovska šola, vpisuje ves julij, avgust, september na Domobranski cesti 15. Prilika za priučenje trgovskih predmetov, slovenske in nemške stenografije, strojepisja, nemišine itd. Vsakoletne javne tekme. Zavod skrbi za službe. — Vpisnina 30 Din, mesečna šolnina 120 Din, reveži popust. Vsako leto 70 do 80 gojencev. Zahtevajte brezplačni prospekt. Pouk prične 1. oktobra.

ROLETE vsakovrstne, kakor platnene, drvonitke, lesene, žaluzije i. dr. izvršuje in popravlja solidno in poceni »Roleta« d. z o. z., Snarje-Sap.

POTNIKI, ki bi bili pripravljeni sprejeti kot postranski zaslužek akvizicijo naročnikov in oglasov, naj se javijo v upravi »Glasa Naroda«.

Zahvala

Vsem, ki ste ob priliki bolezni blagopokojnega gospoda

dr. Dragotina Trea

in ob njegovi smrti nam izrazili svoje sočutje, vsem, ki ste ga v tako častnem in obilnem številu spremili na zadnji poti, obšli krsto z vencem, — zlasti požrtvovalnemu zdravniku, gospodu dr. Hausu, častitim sestram usmiljenkam, njegovi dolgoletni zvesti gospodinji g. Mariji Berce; dalje gospodu banu Dravske banovine dr. Pucu, županu dr. Ravniharju, vsem ostalim predstavnikom oblasti, društev in korporacij — naša globoko občutena zahvala.

Prav posebna zahvala pa častni Sokolski četi z gg. dr. Murnikom in Kajzelom na čelu s praporci ljubljanskega, bivšega postojanskega in goriškega Sokola za častno spremstvo ter starosti g. Kajzela, ki je z vnesenimi besedami vzel zadnje slovo od pokojnika. Hvala vsem!

Ljubljana, dne 22. julija 1935.

žalujoči ostali.

Gospodarstvo

Položaj na trgu za jajca in perutnino

Zaradi poljskih del je poraba jajc med kmeti samimi precej velika in zato prihaja na trg manj blaga. Toda tudi povpraševanje iz inozemstva je zaradi poletne manjše.

Kot izvozne države prihajajo v poštev še vedno predvsem Nemčija in Italija, nato Češkoslovaška in Švica, dočim gre v Avstrijo samo tu pa tam kakšen vagon. Poleg tega cene v Avstriji niti ne odgovarjajo nakupnim cenam v Jugoslaviji.

Nemčija kupuje sedaj samo še blago razreda A in B in tudi cene je povišala. Cena za jajca razreda A znaša 69 mark, za razred B 64 mark franko vagon Salzburg. Kljub dobrim cenam, pa izvoz ni tak kakor bi lahko bil, ker so kontingenti izrabljeni, poleg tega pa tudi nemško-jugoslovanski kliring ne funkcijonira tako, da bi zadovoljeval izvoznika in uvoznika.

Italija plačuje za jajca v teži od 54 do 55 kg za 1000 kom. 245 do 250 lir, v teži od 50 do 52 kg pa 225 do 230 lir v originalnih zabojih po 1440 kom. franko vagon Postojna. Za drobnejše blago (45 do 46 kg) se plačuje cena 160 do 175 lir. Domača proizvodnja v Italiji je vedno manjša in povpraševanje od te strani je zaradi tega še vedno zadovoljivo.

Češkoslovaška plačuje za blago v teži

54 do 55 kg 455 do 460 Kč. za blago v teži 53 do 54 kg za 1000 kom. v originalnih zabojih po 1440 kom. pa 440 do 450 Kč franko vagon češkoslovaška meja. Zadnji čas se izvažajo v Češkoslovaško samo blago sposobno za hladilnice.

V Švico se je izvozilo nekoliko vagonov iz Štajerske in iz Podravine.

Kupne cene v Jugoslaviji se gibljejo za blago, ki ne gre skozi obroč od 45 do 50 par za kos, drobnejša jajca pa se plačujejo po 35 do 40 par. V Bački se zadnji čas kupuje mnogo blaga za konzerviranje v pločevinastih posodah. Ta jajca brez lupin gredo v dozah po 25 kg v Nemčijo.

Živa perutnina se izvažajo predvsem v Italijo, kjer se plačujejo kokoši po 3.20 do 3.40 lir, piščanci pa po 4 do 4.10 lir za kg franko Postojna. Nemčija rabi mnogo zaklanega blaga in plačuje piščance po 22.50 do 23.50, za kokoši pa 19 do 20 Din za kg franko Salzburg. Živo blago je za 3 do 4 dinarje pri kilogramu cenejšje.

V Jugoslaviji so cene v podravske krajih za kokoši 9 do 10 Din, za piščance 12.50 do 13 Din. V Sremu, Slavoniji, Bački in v Srbiji so cene pri kokoših za 50 par, pri piščancih pa 1 do 1.50 Din nižje. Gosi in race za izvoz sedaj še ne pridejo v poštev.

— Taksiranje trgovski knjig. Na prošnjo beogradske trgovske zbornice je izdal davčni oddelek finančnega ministrstva o taksiranju trgovskih knjig tole pojasnilo: Na osnovi predpisa 1 br. 167 taksne tarife se mora plačati taksa za vse trgovske ali druge knjige, ki se po zakonu morajo voditi (blagajniška knjiga, dnevnik, inventar). Če pa hoče trgovec poleg knjig, ki jih je po zakonu dolžan voditi in za katere je taksa obvezna, voditi še druge knjige, pa hoče, da se mu te knjige potrdi, mora tudi za te knjige plačati takso po T br. 167 taksne tarife.

— Izvoz naših konj v Avstrijo. Avstrijsko ministrstvo za kmetijstvo in gozdoje je sporočilo našemu kmetijskemu ministrstvu, da za izdajanje potrdil, o konjih za jahanje, dirkanje in vožnjo ne bo več pristojenockey-klub na Dunaju, marveč da bo to odsej Dirkalno združenje avstrijske konjske zveze na Dunaju.

— Kongres trgovskih združenj v Zagrebu se bo vršil 7. in 8. septembra. Razpravljalo se bo o organizaciji in financiranju centralnega predstavništva in strokovnega časopisa, na dnevnem redu pa so poleg poročila centralnega predstavništva še referati o finančnofiskalni politiki, zadrugah, prodajalnah in velikih trgovskih magacinah, definitivni rešitvi vprašanja kmečkih dolgo, socialnem zavarovanju in unifikaciji mestnih banovinskih trošarin.

— Naše trgovska zveza s Češkoslovaško. Po podzvezda češkoslovaškega drž. statističnega urada je uvozila CSR v prvem polletju 1935 iz Jugoslavije za 159 milijonov Kč blaga napram 64 mil. v istem času lanskega leta. Češkoslovaški uvoz v Jugoslavijo pa se je povečal od 115 mil Kč v prvem polletju

1934 na 130 mil. Kč v letošnjem prvem polletju. Dočim je izkazovala Jugoslovanska-češkoslovaška trgovska bilanca v prvem polletju 1934 saldo 51 mil. Kč v korist CSR, izkazuje letos 29 mil. Kč v korist Jugoslavije. Povečanje našega izvoza, ki gre večinoma na račun velikega izvoza pšenice in svinj, ima za posledico znižanje našega klirinskega dolga Češkoslovaški. Kako se bo trgovska bilanca med nami in CSR nadalje razvijala, za enkrat še ni mogoče predvidevati.

— Postopek pri uvozu električnih žarnic. Carinski oddelek finančnega ministrstva je odredil vsem carinarnicam, da morajo od vsake uvožene pošiljke električnih žarnic poslati dva vzorca elektrotehničnemu zavodu beogradske univerze. Zavod bo strokovno ugotovilo njihovo jakost. Stroške za to preizkušnjo nosi davčni oddelek finančnega ministrstva.

— Madžarska mora uvažati krmo. Zaradi izredno slabega pridelka krmil, bo morala Madžarska uvoziti znatne količine tega blaga. Pogajanja za uvoz krmil iz Jugoslavije so že v teku.

— Nov izum za pridobivanje spirita iz lesa. Iz Sarajeva javljajo, da je nemški inženjer Sollner iz Monakovega iznašel nov postopek za pridobivanje spirita iz lesa. Njegov izum za območje Nemčije je kupila nemška država, za Avstrijo neki avstrijski koncern, pravico izkoriščanja te nove iznajdbe v Jugoslaviji pa je pridobila družba Standard in Shell. Postopek ing. Sollnerja predvideva zelo ceneno proizvodnjo spirita. Ker se morejo za fabrikacijo spirita porabiti pri tem postopku tudi najmanjši lesni odpadki in celo žaganje, bo dal na ta način fabricirani spirit po mešan z bencinom zelo poceni pogonsko

sredstvo. Kakor se trdi v poučenih krogih, se bo v bližini Sarajeva, ki je center naše lesne industrije, v najkrajšem času zgradila velika tovarna za proizvodnjo spirita.

— Osební pogoji pri licitacijah. Na osnovi čl. 3 in 12 zak. o vrhovni državni upravi, je minister za zgradbe povodom prošnje obrtniških zbornic v Beogradu, Zagrebu in Splitu izdal naredbo, da se morajo osebni pogoji pri licitacijah za dela, ki jih razpiše ministrstvo za zgradnje, v vsakem konkretnem primeru ocenjevati na osnovi izpričeval občinskih upravnih oblasti po obrtnem zakonu, izpričeval obrtnih zbornic, sposobnostnih izpričeval obrtnih zbornic in dovoljenja ministrstva za zgradnje, ne pa samo na osnovi omenjenega ministrskega dovoljenja.

— Podpore zaradi škode po sliovki. Pri pregledu prošelj za podporo zaradi škode, ki je ljudem nastala po sliovki in sliovki, je kmetijsko ministrstvo ugotovilo, da mnogo živine v stacionarno okuženih krajih niso dali preventivno cepiti, čeprav bi bili to lahko storili in tako preprečili, da jim živali ne bi poginile. Zaradi tega bo ministrstvo v bodoče pri podeljevanju podpor posebej vpoštevalo živinorejce v stacionarno okuženih okrajih, ki bodo dali svojo živino preventivno cepiti in jim bo nakazovalo večje podpore. Kolikor pa prej mikroskopske preiskave na terenu ne bodo mogoče, bo ministrstvo omogočilo, da se materijal odpošlje najbližjemu veterinarskemu bakteriološkemu zavodu ali epidemiološkemu veterinarskemu oddelku najbližjega higijskega zavoda.

— Češkoslovaška trgovska bilanca je aktivna. Po podatkih državnega urada za zunanjo trgovino v Pragi je bil dosežen v prvem polletju 1935 v čistem blagovnem prometu aktivni saldo v znesku 393.9 milijonov Kč napram 101.3 milijonov Kč v prvem polletju 1934. Skupna trgovska bilanca pa izkazuje aktivni saldo v znesku 434 milijonov Kč napram 97.7 milijonov Kč v istem času preteklega leta.

— Proizvodnja zlata v Rusiji narašča. Po objavljenih statističnih podatkih je produkcija zlata presegla predvideno vsoto za 13 odstotkov. Proizvedeno je napram prvemu polletju preteklega leta narasla za 20 odst.

IV. Mariborski teden v znamenju sporta

Maribor, 22. julija.

Da bo letošnji IV. Mariborski teden res vsestranska in prava slika Maribora ter njegovega pestrega življenja, smo že poročali. Tudi je že znano, da so mariborski sportniki sklenili povdariti, da je Maribor eno najvažnejših sportnih središč, kar bodo prikazale številne sportne prireditve in velika sportna razstava.

Še posebno značilno za sport ob priliki IV. Mariborskega tedna pa je dejstvo, da se bodo sportne prireditve vršile med reprezentanti Celja in Maribora, kar bo zanimiva in plemenita sportna tekma obeh mest, ki se sicer še tako malo poznata. Kakor znano, priredi mesto Celje v času IV. Mariborskega tedna oficijelen obisk Mariboru. Ne smemo prezreti tudi dejstva, da bodo na M. T. prišli tudi sportniki iz Subotice, Sarajeva, Zagreba in Ljubljane.

Naši sportniki se bodo za časa M. T. udeleževali v vseh panogah. Tako nam bodo prikazali nogomet, lahkoatletiko, plavanje, tenis, table-tenis, veslanje. Vršile se bodo tudi kolesarske in motociklistične dirke. Natatni termini teh sportnih prireditev so že določeni in jih bomo te dni objavili.

Našička afera

Gojković edini, ki priznava.

V soboto je bil v veliki korupcijski aferi Našičke v Osijeku zaslišan obtoženec dr. Filip Šlezinger, eden izmed direktorjev Našičke. Zaslišali so ga glede deliktov, s katerimi je obremenjen bivši svetnik ministrstva za poljedelstvo Vlahovič. Šlezingerjeve izjave so bile nepomembne glede obdolžitve Vlahoviča. Kot priča je bil nato zaslišan dr. Zdravko Šantić, šef agrarnega urada v Osijeku. Ta je bil z Vlahovičem v ministrstvu za poljedelstvo. Njegovo pričevanje je razbremenilo Vlahoviča. Izjavil je, da je pokojni načelnik Šufla rekel referentom, da minister Andrić želi, da se glede klavzul, tičočih se zemlje obtantov, tako uredi, kakor je Vlahovič v resnici uredil. Taka rešitev problema zemlje obtantov sicer ni bila v skladu z zakoni, toda minister je hotel pomagati obtantom, zaradi tega tudi n postopal strogo po zakonu. Izjavil je še da ve, da je Vlahovič bil mnenja, da se mora postopati po zakonu, čeprav je po trjeval obtantske klavzule, ki niso bile v skladu z zakonom.

V ponedeljek bo zaslišan glede obtantov in klavzul vpokojeni pomočnik ministra Stratenović.

Nato je bil zaslišan Ranko Ljubinković. Obtožen je, da je izdal Šlezingerju neke službene tajnosti in je za odškodnino dobil nagrado. Ljubinković je izjavil, da je Šlezingerju res sporočil neke službene vesti, da pa je to storil le zaradi usluge in ni dobil nobene podkupnine ali nagrade. Le nekoč je dobil 40 ali 600 Din, ko je prišel v Miholjac in je Šlezingerja informiral o stanju Petrovaradinske imovinske občine. Pravi pa, da vse to, kar je Šlezingerju povedal, ni bila službena tajnost.

Zaslišali so Adolfa Šlezingerja, ki je Ljubinkovića obremenil. Izjavil je, da mu je dal nekoč, ko je prišel k njemu s Stojšićem, 2000 Din. Ljubinković se je branil, da mu je Šlezinger zagrozil, da bo izgubil službo, ko mu ni hotel izdati neke vesti iz službenih poročil. Šlezinger je imel visoke prijatelje in velik vpliv. Po njegovi želji so uradnike premeščali, pa tudi odpuščali. Šlezinger je to izjavo v svojem zagovoru zavrgel. Naposled je bil zaslišan uradnik v ministrstvu za trgovino in industrijo Stevan Gojković, ki je dajal razna obvestila Kostu Dežudiću za podjetje »Acetice«. Prejel je za to uslugo 14.000 Din. Po vpokojitvi je pa dobil še 2000 Din. Gojković je izjavil, da je Dežudić njegov rojak in da mu je dal obvestila kot prijatelju. Ni smatral to dejanje za kaznjivo. Priznal je tudi, da je dobil denar toda ne za podkupnino, temveč na posodo. Gojković je bil prvi, ki je priznal, da je od Našičke dobil denar, trdi pa vseeno, da se ne čuti krivega. Vsi drugi, ki so bili v zadnjih dveh mesecih te korupcijske afeze zaslišani, so tajili, da bi dobili honorarje ali podkupnino.

Rudolf Gaj:

Navzdol

(Odlomek iz romana.)

»Kakor veste, je povzel Arabin, »je pri nas že dolgo težko za delo in zaslužek. Nekoga dne pride k meni agent, ki je meni in tovarišu natvezel, kako rožnato je za naše ljudi v Franciji. Dala sva mu vsak po tri tisoč dinarjev, vse svoje prihranke, da naju bo spravil na Francosko. Res se nas je pod agentovim vodstvom več podalo na pot. Srečno smo prispeli na Dunaj, tam pa se nam je agent izmuznil in odnesel s seboj vse naše listine in tudi denar.«

»Lahko si je misliti, s kakšnimi občutki sem taval sam po tujem mestu, ko sem zgrešil še svoje tovariše. Bilo je spomladi. Krevsal sem brez volje okrog in niti misliti se mi ni ljubilo. Na slopo sem se napotil po cesti in prišel dopoldne v Dunajsko Novo mesto. Kam naj se obrnem, tujec med tujci? Nekoliko sem okleval, končno me pa le zaneslo pot proti župnišču. Župniku povem, kdo sem in odkod, pa kaj se mi je pripetilo. Dal mi je dva šilinga ter me še napotil v kuhinjo, kjer da mi bo kuharica dala še kaj za podzob.«

»Zdaj je bilo gorje prav za prav samo v tem, da ni bilo nikogar v kuhinji, a na štedilniku je tako vabljivo šumelo in cvrčalo, da sem moral pogledati. Pomislite: kapun! Kakor nor sem hlastnil, stisnil plen pod suknjič in zbežal. Bežal sem zopet na slopo. Edini

no to zavest sem imel, da mi zdaj nekaj časa ne bo treba stradati.«

»Kmalu me je začelo skeleti pod pazduho. Nikakor si nisem vedel pomagati. Na ulici je bilo povsod polno ljudi. Zato smuknem v neko pekarno in kupim kruha. V preplašenosti in radi bolečin sem premalo tiščal roko k sebi. Nenadoma mi zdrkne kapun izpod suknjiča. Pek me začudeno gleda, jaz pa, kakor da se ni zgodilo nič:

— To ima človek od naglice! Na voz se mi mudi, pa nimam niti toliko časa, da bi v miru pojedel. — Pek mi je menda verjel. Prinesel mi je papirja, da sem lahko zavjel svoj plen in urno odnesel pete. Toda kadar se človeka loti smola, se je ne iznebi tako na lepem! Naglo torej krenem iz mesta in zavijem v gozd. Zdaj sem si šele privoščil tako čudno pridobljeno kosilo. Ko tako sedim, začujem v bližini šumeti vodo, grem v tisto smer in res pridem do reke, tekoče v senci med olšjem in grmovjem. Naglo se slečem, zvijem obleko in del popotnice v klopčič, ki ga skrijem v grmovje, sam pa veselo planem v vodo.«

»Ej, kako mi je po vseh neprijetostih prišla osvežujoča kopel! Na vse nadloge in težave sem pozabil in se čisto prepustil občutku nepopisnega ugodja. Ko sem se jel kopati, je stalo sonce še visoko, šele mesecina pa me je opozorila, da bo treba iti iz vode. Plavam torej nazaj proti kraju, kjer sem se bil slekel, toda kako naj povem svojo grozo, ko ne najdem svežnja, ki sem ga skrivil v grmu!«

»Iščem, iščem in se tolažim, toda vse za-

man. Nekdo mi je odnesel vse moje borno imetje. Obleka, čevlji, ostanek kapuna in župnikovih dveh šilingov, vse je šlo z neznanecem. Edino kratke spodnje hlače, ki sem jih obdržal pri kopanju na sebi, so bile zdaj moje oblečilo. Tedaj sem se šele zavedel, da sem župniku iz kuhinje ukradel kapuna in me je obšlo nekaj kakor kesanje: Kakor dobljeno, tako izgubljen!»

»Kakor smola, tako pa mi je bila po drugi strani v vseh teh dogodivščinah do neke mere naklonjena tudi sreča. Od reke sem ponorčito zavil proti skupini vil, ki so v objemu vrtoč skrivale svoje tajne. Na vsak način, sem si mislil, moram priti do obleke. Z isto pravico kot jo je drugi odnesel meni, jo bom spet jaz komurkoli.«

»S to mislijo se klatim okrog in se končno primotam k vili, kjer je bilo okno v visokem pritličju odprto. Že sem se hotel popeti v vilo, ko zaslišim neko skrivnostno šepetanje in vzdihovanje.«

»Ej, dragi moji, mlad človek ni nikoli tako potr, da ne bi razumel ljubezenskih vzdihov. Prav kmalu mi je bilo jasno, kako je skrivnostjo v vili: Mož je nekam odpotoval, ženo pa je obiskal ljubček. Veselo sta se zabavala. Ženska je izvoljencu zatrjevala, da se mu ni ničesar bati, ker da se mož vrne šele čez nekaj dni, jaz pa sem premišljeval, kako bi ju preplašil, da ne bi bilo krika, a vendar toliko zmede, da bi lahko na lepem prišel do kake obleke. Tedaj zaslišim korake. Skrijem se. Trkanje na vrata. Luč v vili ugašne. Trkanje in spet trkanje. Naglo se potuhnem in kmalu zaslišim ženski glas:

— Ali si res ti? Joj, kako sem se prestrašila!

»Že je zaškrtil v vratih ključ, skozi okno pa je kakor zverjad pred lovčev planil ženin ljubček — naravnost meni v roke! Tedaj mi hipoma šine v glavo rešilna misel. Kakor s kleščami zgrabim neznanca in ga vlečem s seboj. Niti črhni si ni napa!«

»Ko se mi je zdelo, da sva že dovolj daleč in tudi primerno na samem, mu ukažem, naj se sleče. Niti z besedo si ni upal kazati odpora. Vse do zadnjega je moral odložiti, kar je imel na sebi, jaz pa sem mu v zameno odstopil svoje kratke spodnje hlače.«

»In denar?!« sem siknil, nakar mi je preplašeni ljubimec izročil tudi listnico z denarjem. —

»Ako se ganeš pred zoro, je po tebi, sem mu zapretil in ga zapustil. Odhitel sem v mesto, si najel avto in se odpeljal na postajo. Gladko in brez posebnih neprihlik sem se pripeljal v Gradec, odkoder sem potlej črno prekoratil mejo.

»Tako, vidite prijatelji, sem postal — tat in vlomilec, sem postal izvržek človeške družbe. Kdo je kriv? Jaz? Morda tudi, saj nič ne rečem. Sicer pa je vseeno. Danes je, kar je. Nazaj ni poti, zato moram naprej in navzdol. Pijmo, prijatelji! Eks! — — —

In vsa pisana družba, ki je doslej nemo poslušala povest izgubljenca Arabina, se je zagrohotala in segla po kozarci. In sam Bog ve, kaj je vrelo za temi mrkimi čeli, ko jim je žgoče špiritovito žganje kakor ogenj teklo po grlih.

V najvišji planinski koči na svetu

(Pod Elbrusom v višini 5300 m)

(Nadaljevanje. Ponatis prepovedan.)

Ta splošen pregled kavkaških narodnosti zadostuje in sedaj vrnilo se k mojim lastnim doživljanjem. V Tegenik-lju je bila končana moja pešhoja po Kavkazu. Bil sem pa tudi že vseh štrapačov in nezdod sit, postal sem »bergmüde« in zaželel sem si zopet mest in civiliziranih ljudi. Nisem hotel počakati tovarišev in sem jo kar sam pihnil naslednjega dne z avtom v Nalčik. To pot sem se vozil podnevi in šele sedaj sem videl, po kakšnem kolovozu smo drveli tisto noč, ko smo hiteli pod Elbrus. Cesta je popolnoma v početnem, primitivnem štadiju. Če je padla na primer skala na sredo ceste, se ni našel človek, da bi jo odvalil v bližnjo grapo, temveč tako ljudje kakor vozovi in avtomobili so cesto razširili po bližnjem travniku in vozijo mimo skale. Ali če je kje Bakson izpodjedel cesto, se cesto enostavno preloži višje v breg, dokler ne bo Bakson dosegel tudi tega mesta in tako naprej. Ko smo vozili skozi vasi, so se zaganjali proti avtomobilu ogromni psi domačinov. Šofer bi jih neznansko rad povozil. Igral se je z volanom, tako da je avto skakal sem in tja in bil psu vedno za petami. Par smo jih le povozili. Meni so se sicer smilili, toda če je šofer imel s tem veselje, je to njegova stvar. Jaz nisem znal rusko, da bi ga od tega odvrgnil.

V Nalčiku sem prespal poslednjo noč v kavkaškem območju. Nazaj sem se vračal po isti poti kakor tja gredel. Sklenil pa sem, da prekinem vožnjo v Rostovu in Kijevu in si jih ogledam. Skrbelo me je, kaj bo z mojo »plackartoz«, ki sem jo že imel plačano do poljske meje. O plackarti sem že govoril, da je to neka dovolilnica, ki ti da na razpolago eno celo klop v kupeju, na kateri lahko tudi brezskrbno zaspiš. Če namreč vožnjo prekineš, zgubi plackarta svojo veljavnost in ko vožnjo nadaljuješ, si moraš kupiti novo. Že v Nalčiku sem se informiral, koliko stane taka ponovitev in so mi rekli »wird nicht viel kosten«. Pod »nicht viel« sem jaz razumel par šilingov. Vse moje premoženje je znašalo samo še 40 šilingov. Eno noč prespim v vlaku in zjutraj dospem v Rostov na Donu. Na peronu me je že čakala agentinja inturista in me spoznala v množici potnikov kot star krajevar. Odpelje me takoj v hotel in mi odkaže sobo. Moja prva skrb je bila plackarta. Vsak inturisthotel ima tudi svoj potovalni biro in tu so mi plackarto obnovili za 34 šilingov. Soba je stala 5 šilingov. Ostal mi je še 1 šiling in s tem naj živim ves dan v Rostovu in vso pot do Dunaja. Skregal sem se in jim očital, če bi me v Nalčiku pravilno informirali, ne bi pre-

kinil vožnje. Nič ni pomagalo, ostal sem sam na cesti z 1 šilingom. Nakaznic za hrano v vlaku si nisem nabavil, ker sem mislil, da bom hrano plačal s šilingi v hotelu v Rostovu in Kijevu. S tem mi je seveda tudi Kijev splaval po vodi. K sreči sem imel v nahrbtniku kot železno rezervo še kos kruha, nekaj sladkorja in čokolade, par piškotov, kar mi je še ostalo od ture na Elbrus. S tem sem živel še 4 dni, dokler nisem dosegel zopet Dunaja.

Rostov! Kaj naj o njem pišem, ko sem hodil tako razočaran in lačen po njegovih ulicah. Mesto je veliko, ima okrog 300.000 prebivalcev, leži tik ob Donu, po katerem morejo velike ladje pripluti z Azovskega morja do luke v Rostovu, ki je kakih 10 km oddaljeno od morske obale. Razvita je predvsem industrija železa. Sploh je Donski basen eno izmed najbolj industrijskih ozemelj v Rusiji. Ko se voziš preko njega, vidiš z vlaka tik ob železnici mnogo »metalurgičeskijh« zavodov. Vsaka tovarna ima namreč svoj napis. Rostov je že precej moderen, toda še bolj modernizira. Ima dolge in široke ulice z dvotirnim tramvajem, na katerem sem videl kot sprevodnike (ne inkasante) ženske moči. Sprehajal sem

se po lepem parku in opazoval meščane. Vsi so bili zelo preprosto oblečeni, nikake elegancije, nikake »modne revije«. Nisem pa opazil nobenih brezposelnih postopačev in beračev. Vse dela in ima svoj zaslužek — če hoče. Vendar pa najdeš tudi tu kakor povsod po svetu temne elemente, ki bi radi živeli brez dela. Posebno je treba paziti, ko privozi vlak na postajo. Potniki so me opozorili, da moram zelo paziti na prtljago, ker mi jo lahko kdo odnese. Nekateri so jo celo privezali pod klop. Ko smo privozili v Kijev, sta dve ženski imele na mizici pri oknu majhen kovčeg. Le za trenotek sta se obrnili in že je segla neznana roka skozi okno in pograbila kovčeg. Ženski sta sicer to opazili, toda bilo je že prepozno, neznanec je zginil med vagoni na nasprotni strani kolodvora. Taki umoviči se rekrutirajo iz komaj dorasle mladine, ki je rastle brez vsake vzgoje med revolucijsko dobo in se pokvarila. Oblasti imajo sicer veliko posla z njo in se brigajo za nje, toda poteklo bo še mnogo časa, preden bo vse idealno vzgojeno.

Pred parkom je postavljen velik spomenik Leninu, pred katerim defilirajo množice ob manifestacijskih dneh. Obiskal sem tudi sadni trg, kjer živahno cvete prosta trgovina na drobno. Tujec si seveda ne more tu nič kupiti, ker ni- ma rubljev. Za njega so rezervirani takozvani »torgsinici«. Torgsin pomeni trg z inozemci. Tu si more kupiti tujec

Anton Slama (blazirano): »Življenje je dim, drage dame.«

Gospodična Ida (koketno): »Ki se ga pa seveda prav nič ne branite.«

marsikaj za svojo tujo valuto. Ves inozemski denar se pretvori po določenem kurzu v zlati rubelj. Cene blaga so povedane v zlatih rubljih. Tu moreš kupiti predvsem kar rabiš na potu: čokolado, piškote, delikatese, likerje, cigarete, toaletne potrebščine, spominke, knjige itd. Kot drugi običajni jezik pride danes v Rusiji predvsem angleščina v poštev. Vsi napisi v inturisthotelih in v trgovinah so poleg ruščine edino še v angleščini. Dobro si pomagaj tudi z nemščino, manj s francoščino in ostalimi jeziki.

Naslednjega dne se odpeljem z 1 šilingom v žepu iz Rostova, vesel, da se bližajo domu. Kijev sem si ogledal samo iz vlaka ven, videl sem kilometer dolg most preko Dnjepra in — nešteto kupol kijevske katedrale. V Šepetovki na rusko-poljski meji nova nezdoda! Do sem sem imel rusko karto, od tu dalje pa sem potreboval karte v bloku zapadne sistema. Agent inturista jih ni imel, moral je telegrafirati šele v Kijev po nje. Moral sem čakati po nepotrebnem en dan. Agentu sem se potožil o svojih nezdodah in dal mi je hleb kruha, ki mi je zadostoval do Dunaja. Ko sem prekorlačil poljsko mejo, me je objela radost. Kakor sem prej z veseljem prešel v Sovjetijo, tako sem zdaj vesel šel iz nje. V neprosto voljnem »zaporu« v Šepetovki je bil tudi neki Anglež, ki ni smel preko meje baje ker ni pokazal vsega denarja. Čakal je na neko dovoljenje iz Moskve. Agentu inturista je zagrozil, da si bo že zapomnil »sovjetske unije«. Največ tujcev, ki jih pride v Rusijo, je Angležev. V obeh dneh v Šepetovki sem jih opazil zelo mnogo, ki so se vračali.

Končno zopet na Dunaju! Vesel sem bil, da sem zopet doma, no pa posrečen vzpon na Elbrus mi bo tudi ostal vedno v najlepšem spominu. Kot Slovan pa sem prinesel iz Rusije občutek, da tudi mi Slovani imamo velesilo, ki se nikogar ne boji. Ogromne planjave, velika mesta, mnogo ljudi, in povsod napisi z umljivimi slovanskimi korenin, so mi dali občutek, kakor da potujem po domači zemlji.

1200 aretacij v Parizu

Kakor smo že poročali so poskušali opozicijski krogi prirediti v Parizu burno demonstracijo v protest zaradi vladnih pooblastil. Policija je pravočasno intervenirala in aretirala 1200 oseb.

Emil Vachek:

Kri ne kliče po maščevanju...

Toda vobče jih ni bilo mnogo, pomen so imela samo imena častnikov in teh je našel samo sedem. Med njimi ime Zaričičovo in potem je ostalo šest imen, ki so bila vsa nemškega zvoka, zakaj usoda je poslala njegovega sina k nemu najbolj nemških polkov stare armade.

Ko je to opravil, je premišljal, kaj bi s tem počel. Ali naj poizveduje po njih in skuša od njih kaj izvedeti? Ali bo eno izmed njih ime tistega morilca? Toda če bi bilo to res, bi moral tega človeka poznati, zakaj navzlic temu, da se ni mogel na nič spomniti, ni dvomil, da je tega človeka res že nekje srečal. Če ni že celo govoril z njim. Vzel je bločni list v roko. Widlmski, Reiterer, Bauer, Kneifl, Gayer, Bürger — ne, ta imena ne povedo ničesar, to so prazna imena in bi se mogla namestu njih napisati imena eksotičnih gor, ki jih ni nikoli videl, in bilo bi vseeno. Sternwald ali Reiterer, ni poznal ne tega, ne onega.

Vendar pa je bil za precejšen kos dalje nego večeraj ob tem času. Nekaj mu je pravilo, da ve Letz mnogo več kot se dela, in celo, da se Letz ne bo zmerom upiral izdati ime, ki ga zdaj še iz tega ali onega razloga zatajuje. Če bi bil Letz oderuh — na žalost ni! — bi bilo lahko. Ponudil bi mu za govorjenje večji znesek, kot bi mu ga mogla ponuditi druga stranka za molčanje — in izvedel bi vse. Nobenega zneska bi mu ne bilo žal, nad nobeno zahtevo se ne bi spotikal. Imel je denar rad, a ni visel na njem. Njegova rodbina je bila razbita, njegova žena je bila mrtva, njegov sin je bil pod zemljo, hčerka je bila dobro preskrbljena. Živel je prav za

prav le iz vztrajnosti, ker je bilo to nekam prijetno in ker je čakal na maščevanje. Ni si hotel prigovarjati, da je to najvažnejši razlog, toda zdaj je stopal gotovo na prvo mesto. Ker pa se poskus s sherryem ni obnesel, mora počakati, da si Letz sam razveže jezik.

Pobral je pisma, jih povezal s trakom in jih spet položil v blagajno. Bržčas ne ostanejo več dolgo na tem mestu, ki je določeno le za nerešene važne primere.

Proti jutri je res zaspal. Odkar se je staral in živel tako zmerno in trezno, mu je zadostovalo le kratko spanje in spet je bil čil in svež. Pred sodnijskimi počitnicami je bilo neverjetno mnogo dela, vsa njegova pisarna je bila napeta in on sam je nastopal česče kot v mirnem obdobju. Neki primer pred kazenskim sodiščem je zastopal od začetka sam. Ko je vse poskrbel v svoji pisarni, se je odpravil v Spaleno ulico. In tam, skoraj pri prvem koraku, je srečal tistega človeka. Toda bodisi da je bil zamišljen ali pa je bila temu kriva slaba razsvetljava na hodniku sodnijske palače, ni spoznal mladega Astenburga. S tem pa še ni rečeno, da se ni zmenil zanj. Dobro ga je pogledal, zakaj spomnil se je, da je to tisti zanimivi mladi mož, ki so mu ga pokazali prvič nedavno, češ, da je to sin nekoč vsemogočnega dvornega svetnika Astenburga s praškega namestništva. Toda ta spomin se ni spojil z drugim, mnogo mlajšim, kjer je nastopala postava visokega, vitkega mladeniča brez brkov, ki je s težkimi koraki odhajal iz letenskega parka. Časlavský je nekoliko pomislil na usodo starega Astenburga, pri katerem je včasih interveniral, ter šel po svojem poslu.

Tudi Bernard je šel po svojem. Advokat Wolff je gledal na to, da bi se njegov sorodnik dobro izuril v advokatskem rokodelstvu, ter ga je pošiljal od časa do časa tudi h kazenskemu sodišču, zaupajoč mu majhne, malenkostne pravde, ki so bile primerne, da

se navadi sigurnega nastopa. Bernard je šel mimo Časlavskega, ne da bi bil količkaj slutil, da je srečal svojega smrtnega sovražnika, ki ga tako črti, da bi ga, če bi mogel, razrezal na majhne koščke, pri tem pa pazil, da bi mu ostala žrtev kar najdalje živa. Potem je raztreseno opravil majhno razpravo in hitel v stričevo pisarno.

Komaj je prišel v Krakovsko ulico, je že oddaleč zagledal majorja. Bernarda je streslo. Obšla ga je slutnja, da bo zdaj njegova zadeva rešena. Letz se je vedel zlovesče. Z molčečo zlobo je opazoval Bernarda in čakal, da pride k njemu. »Ste že govorili z očetom?« ga je vprašal. Bernard je nemo potrdil. »Kaj ste rekli k temu?« se je zasmel Letz. »Lepo darilo, kaj ne?« Bernard je molčal. »Ne delajte se tako mirnega!« ga je jezno nahrllil Letz, »ni čas za to. Kar vam zdaj visi nad glavo, je najhujše, kar vas je moglo zadeti.«

Sele zdaj je Bernard izpregovoril: »Ste me izdali?«

»Dostlejši se ne«, je odgovoril Letz. »Upira se mojim nazorom, da bi vas izdal zahrbtnemu napadu. Najprej vas svarim.« Pomolčal je, si vihnil brke in satansko dodal: »Danes ali jutri mu to povem. Potem se veselijo. Ta človek je hujši kot sveta inkvizicija.«

Še preden je mogel Bernard kaj reči, se je zgodilo nekaj nepričakovanega. Zaslišali so se koraki za njima. Letz se je nehote ozrl ter se tako ustrašil, da se je obrnil v stran. Bil je Danijel. Toda Danijel se je delal, kakor da ga ni opazil. »Dober dan, Bernard«, je rekel Astenburgu, in ne da bi pogledal Letza, ki se je smešno zvijal, da bi obrnil obraz od njega, je odšel v hišo.

Naročaito
„Glas naroda“!